

6

Idazkiak

Eskolako oharrik eta gutunak nola idatzi?

16

Gramatika

Duda-muda zerbitzuan jasotako galdera batzuen erantzunak.

18

Hitzez hitz

Office québécois de la langue française: terminologia lanetan gidari.

**Peru Bazako,
Gipuzkoako Foru
Aldundiko
Administrazioaren
Kalitateko Departamentuko
foru diputatua:
“Edozein kalitate-politikak
euskararen erabilera
normalizatuari begiratu
behar dio”**

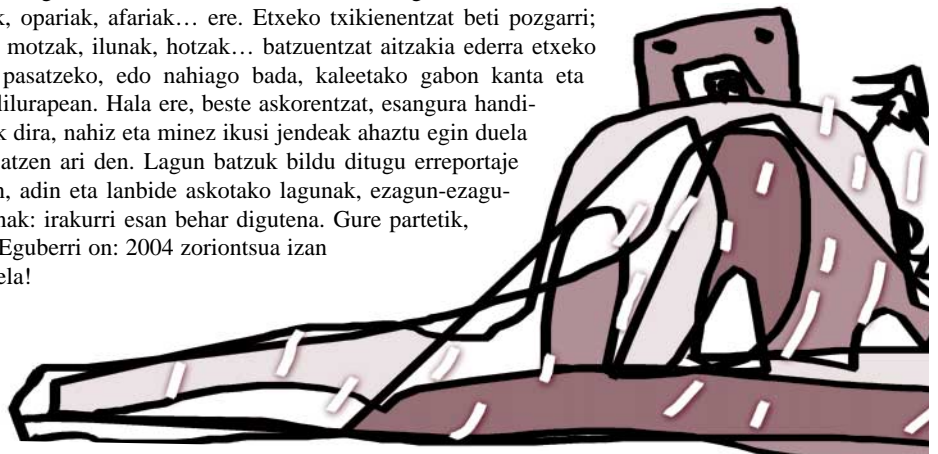
Eskarmentua badauka Peru Bazakok Administrazioan: idazkari zenbait udaletan, zuzendari IVAPen, zuzendario de Gipuzkoako Foru Ogasunean... eta orain: Gipuzkoako Foru Aldundiko Administrazioaren Kalitateko Departamentuko foru diputatua. Gipuzkoako Foru Aldundiak bere herrialdearen irudia hobetu nahi du, eta horretarako, zerbitzu publiko eraginkorrek eta herritarrengandik hurbilak eskainiko ditu; hain zuzen ere, gobernu digital batek eskainiko lituzkeen zerbitzuak, eta, betiere, kalitate-berme onenarekin. Hizkuntza-politikaz ere egin du hausnarketa Peru Bazakok; zehatzago esateko, hizkuntza-eskakizunez eta horiek berraztertu eta moldatzeko hartu beharreko neurriez.

10. or.

Gustatzen al zaizkizu Gabonak?

Hemen ditugu Gabonak, eta horiekin batera, baita gabonetako arbolak, jaiotzak, opariak, afariak... ere. Etxeko txikientzat beti pozgarri; egunak motzak, ilunak, hotzak... batzuentzat aitzakia ederra etxeko giroan pasatzeko, edo nahiago bada, kaleetako gabon kanta eta argien lilurapean. Hala ere, beste askorentzat, esangura handiko jaiak dira, nahiz eta minez ikusi jendeak ahaztu egin duela zer ospatzen ari den. Lagun batzuk bildu ditugu erreportaje honetan, adin eta lanbide askotako lagunak, ezagun-ezagunak denak: irakurri esan behar digutena. Gure partetik, berriz, Eguberri on: 2004 zoriotsua izan dezazuela!

13. or.

**Eztabaida:
Berdin al gara dibortzioari aurre
egiteko orduan?**

Dibortzioaren Legea aldatzeko eskatzen ari dira aspaldidanik gizarteko sektore batzuk. Haien ustez, legeak ez ditu aintzat hartzen azken urteotan gizartean gertatzen ari diren aldaketak, eta horrek hainbat buruhauste sortzen ditu epaiak ematerakoan. Banantzera edota dibortziazera doazen gizonetako eta emakumeetako berdin tratatzen dituzte epaileek? Hori jakiteko, gaiarekin lotura duten aditu batzuen iritziki jaso ditugu.

20. or

IAZ GEHIEN BANATU NUEN OPARIA ZALANTZARIK GABE. SAKELEKO TELEFONOA IZAN ZEN... "SEGAPOTO" GISA ERE EZAGUNA...

ETZEN HARRITZEKOA. GAZTETXOEK TAMAGOTXI SOFISTIKATUAGOAK NAHI IZATEA. KOMUNIKAZIO TRESNAZ GAIN, AISIA ETA MILA AUKERATAKO BIDE BILAKATU DEN TRAMANKULU HAU...

...GURASOEK BEGI ONEZ IKUSTEN DUTE. HEUREN SEME ALABABEKIN HITZEGITEKO BITARTEKO ERE BADA.

HAURREK NIREGANA ZUZENTZEKO ZUTEN OHIKO ERA ERE ALDATU DA: XXI. MENDEAN OLENTZERORI ETZAIZKIO GUTUNAK IDAZTEN, "SMS"ak BIDALTZEN BAIZIK...

BAINO... IRAKURLEEN ARTEAN BADA HAU ULERTUKO DUEN NORBAIT?

KIX OLNTZR>
OS2 TXNTXA IZNNZ RTN TA
NY NK OPRTZA 2SZK BRKI 1
MX SKO

PAPER
BIRZIKLATUA

Zuzendaritza:
Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP)

Koordinatzailea:
Joseba Lozano

Diseinua, fotokonposizioa eta inprimatzea: Itxaropena S.A.

Marrakial: Concetta Probanza

Zenbaki honetako lankideak:
Josemari Arakama, Inazio Arregi, Aintzane Arrieta, Aitor Larrañaga "Peli", Patxi Larrion, Joseba Lozano, Luma, Santiago Martínez, Xabier Mendiguren Elizegi, Mertxe Olaizola, Eneko Oregi, Nerea Pikabea, Josemari Robles, Castillo Suarez, Rosa Mari Urrutia.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkarian argiratutako artikulua berridatzen daitezke, bai osorik, bai zatika, baina artikulua nondik atera diren aipatu behar da beti.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak ez ditu derrigorrez bere egiten artikulua eta kolaborazioetan agertzen diren iritziak.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ

ISSN: 1576-5563. **Legeko Gordailua:** BI-1141-93. **Egilea:** Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea Donostia-San Sebastián 1. 01010 VITORIA-GASTEIZ. Tel. 945 01 76 00. /<http://www.ivap.org>

PERTSONAIA

Mikel Urdangarin, kantaria:

“Diskoak bizitzako memento bateko islak, argazkiak dira”.

Argazkiak: Gaztelupeko Hotsak

Txiki-txikitatik kantatu izan du Mikelek. Bizitza osoa horretan. Berak dioenez, hor barruan egon den har baten burua ari da ateratzen orain. Musika estilo ezberdinetatik edan du zornotzarrak. Bertsolaritzan bere arrastoa utzitako bizkaitar honek musikan topatu omen du habiatxoa. Pasa den hilean eman du argitara lehenengo DVDa; han, lagunartean egindako kontzertu bat dugu entzungai. Urrats hori eman duen lehenengo euskal kantaria izan da. Bingen Mendizabal, Kirmen Uribe eta Rafa Ruedarekin elkarlanean egin du bere azken lana, liburu-diskoa: *Zaharregia, txikiegia agian*.

Zaharra eta txikia... Zertaz ari da?

Gure hizkuntzaz ari da. Azken finean, guztiok konpartitzen dugun kezka bat da. Bitxia bada ere, lehenengo emanaldia New Yorken egin genuen aurtengo martxoan. Emanaldi hartatik jaiotako liburu-diskoa. Musikak biltzen dituen poemak eta kantuak dira, baina elkarren artean lotuta, mundu bakarra lortzeko ahaleginetan. Gure asmoa izan da kantuak bezala tratatzea poemak, eta alderantziz.

Kirmenekin harreman berezia duzula diozu.

Orain hiru urte Kirmen eta biok elkarrekin ibili ginen poesia eta kantu emanaldiak egiten. Hor sortu zen elkarrekin aritzeko gogo. Ondo konpontzen gara: badakigu elkarri entzuten.

Inoiz esan duzu egunerokotasuna duten gauza edo gai txikiak arduratzen zaituztela, eta hori islatzen duzula zure kantuetan.

Nire lanak sekula ez dira izan lan monografikoak. Berdin kantatu ahal diozu desirari, fabrika zahar bati edota aitaren faltari. Kontua da gauzak nola kontatzen diren; hor dago gogo. Niretzat gauza txikiak handiak dira.

Bakarkako lau disko, beste bi elkarlanean, DVD bat... Eboluziorik izan al duzu lehenengotik orain arte?

Eboluzioaren kontua oso subjektiboa da. Niretzat hori bide bat besterik ez da. Ni tren bat naiz, behin batean bere bidea hasi zuena eta bost geltokitan gelditu dena. Geltoki batzuetan, batzuk nire trenetik jaitsi egin dira, eta hurrengoetan beste batzuk igo dira. Diskoak bizitzako memento bateko islak, argazkiak dira.

Bizkaieraz kantatzea da zure berezitasunetako bat.

Ez dut apustu gisa hartu. Ni bizkaitarra naiz eta egunero euskalki horretan mintzatzen

naiz. Euskalkiak erabiltzea polita iruditzen zait eta bizkaiera oso propioa da.

Zer iritzi duzu beste hizkuntzaren batean kantatzeari buruz?

Nire ustez, euskarak leku gutxi dauka Espainiako kulturaren. Ez daukat tentaziorik gaztelaniar kantatzeko. Gainera, kanpoan euskaraz kantatzeak badu bere xarma; hala ere, ez dut esango beste hizkuntzaren batean kantatuko ez dudunik. Egunen batean premia hori sortzen bazait, egingo dut; ez nuke neure burua mugatuta sentitu nahi.

Zer doinu eta letra jarriko zenizkioke euskalgintza bizitzen ari den une latz honi?

Azken lan honetan badago kantu bat *Munduari begiratzeko* izenekoak. Gertatzen ari den horri guztiari erantzuteko balio dezake. Azken batean, jasaten ditugun eraso eta bidegabeak guztien aurrean, euskaldunok aldarrikatu behar dugu geuk ere, euskaldunok, munduan geure lekua izan behar dugula, eta haiek behar dutela gu hor egotea. Euskaraz egiten den edozein kantuk balio du eraso horri erantzuteko.

Musikarien gaur egungo etsai handiena pirateria da. Eraginik sumatu al duzu?

Musikari batzuek gehiago sufritu dute; beste batzuek, berriz, gutxiago. Nik ezin dut egin pirateriaren aldeko aldarrikapenik; dena den, munduan oso zabaldua dago. CDak garestiak direla esaten du jendeak. Etxebizitzak eta arropa ere garestiak dira, baina erosi egiten ditugu. Disko baten atzean lan handia dago.

Etorkizunari begira, zerekin egiten duzu amets?

Bizitza egunetik egunera bizitzea da nire ametsa. Horrekin batera musikan lanean aritzeko ilusiorik sekula ez galtzea, musika ezinbesteko osagaia baita nire ongizaterako.

Nerea Pikabea Amundarain
Kazetaria

✉ DENA-INGELESA

41. zenbakian “Eztabaidak” izenburupean argitara eman zenituzten elkarrizketak irakurri ondoren gutun bat idaztea erabaki nuen. Hasi, hasi nintzen idazten baina, askotan gertatu ohi denez, baztertuta neukan. Inkestaren eskabidea aprobetxatuz, bukatu eta igortzea erabaki dut.

Elkarrizketaren tituloa zen: “Eraginkorrak al dira umeez edo gaztetxoek gaur egun hirugarren hizkuntza bat ikasteko atzerrian egiten dituzten egonaldiak?”

Sei elkarrizketatuen iritziak interes biziz hasi nintzen irakurtzen, uste bainuen eleaniztasunaren gaia, “**DENA ETA SOILIK INGELESA**” Euskal Herrian ia dugun ikuspegi bakarretik ez, baina beste ikuspegi batetik abiatuko zirela. Baina, berehala konturatu nintzen ildo ofizialetik zihoazela. Eta hor, nire dezepzioa eta gutun honen arrazoia. Izan ere, sei elkarrizketatuetatik lauk ingelesa aipatzen dute soilik eta elkarrizketa guztietan ez dago beste hizkuntzekiko inongo erreferentziarik.

“DENA-INGELESA” ikuspuntua, hezkuntza instituzionaleko diskurtsoaren laguntzarekin, gaur egun ikastetxe guztietara hedatua dago.

Nola hitz egin daiteke eleaniztasunaz eskola mailan beste hizkuntza bat aukeratzeko biderik ez dagoenean?

Garrantzitsua deritzot eleaniztasunaren eraikuntzan lurralde hurbiltasunak ematen dituen aukera guztiak aprobetxatzeari, eta gure kasuan, noski, frantsesari. Nola eraiki dezakegu gure mugetatik haratago ardatz ekonomiko eta kulturala –Baiona-Donostia-Bilbo– alegia, hemen, gure herrian frantsesari eta han gaztelerari uko eginaz?

Ingelesa orain ezinbesteko hizkuntza da, baina ez nahikoa. Jakin badakigu gaztediak lana aurkitzerakoan duen zailtasuna ez datorrela ingelesa ez jakitetik baizik beste hizkuntza asko ez jakitetik, hala nola, frantsesa, alemana, errusiera...

Claude Hagège hizkuntzalariaren ustez, ingelesa goiztiarra ez da egokia, ingelesa 13-16 bitarteko adinean sartu beharko litzateke, eta horrela erraz ikasiko lukete baldin eta alde zurretik eleaniztasun kompetentziak sendo ematen badira.

Pentsamoldea aldatu behar dugu. **DENA-INGELESA**, mito eta ideologia gisa gainditu beharra dago eta beroni aurre egin. Horrela izan ezik, ingelesaren presiopean zenbait hizkuntzaren pobretzea eta desagertzea lortuko dugu. Norbaitek ulertzekotan, egunez egun euskararen biziaren alde dihardugunok uler dezakegu.

Miren GARMENDIA ETXENIKE
Aholkulari Pedagogikoa

JOXERRA INTERÍNEZ

BEHIN BEHINEKO FUNTZIONARIOA

interinez@mindless.com

Zuen iritziak, proposamenak, iradokizunak... bidaltzeko, idatz ezazue helbide honetara: webivap@ivap.es. Mezuarekin batera, izen-abizenak eta ENA adierazi beharko dituzue. Toki-arazorik izanez gero, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak eskubide osoa izango du testuak laburtzeko.

GOIENA

GOIENA Debagoienean (artikulu honetan, Goienaren esparru geografikoaz irakurriko duzun oro, Debagoieneko zortzi herri eta Arabako Aramaioz esaten dugula ulertu behar duzu, bederatzi herri horiek baitira Goienaren partaide) euskarazko komunikabide propioak, sortzen, lantzen eta kudeatzen ari den enpresa da. Eskualdeko euskara elkarteek 2000. urtean sortu zuten, eta ordutik hona erreferente bihurtu da tokiko hedabideen esparruan. Komunikabideen lau arlotan ari da multimedia egitasmo bat osatuz: prentsa, telebista, irratia eta telematika dira lau arlook, eta hauek dira banan-banan azalduta, astero kasu batzuetan eta egunero besteetan kaleratzen dituen produktuak.

Prentsa, telebista, irratia eta telematika

Prentsan, bederatzi herrietako etxe guztietara, edo jasotzea eskatu dutenenetara iristen gara 19.000 ale banatuz. Lau dira publikazioak: bat eskualde osoan banatzen da, *Goienkaria*, eta beste hirurak (*Arrasate Press*, *Berrigara* eta *Aretxagazeta*) herriz herrika. Guztira, 84 orri tabloide formatuan astero. Arrakasta handia izan du gurean eta errekonozimendua kanpoan. 2001eko *Argia* sariari, 2002an eta 2003an *European Newspaper Award* elkarteak emandako sariak gehitu behar dizkiegu. Azken hau Europako tokiko prentsan diseinu onena duen aldizkariari emanda. Bada zerbait.

Telebistan, berriz, astegunetan zazpi orduz euskara hutsean emititzen duen eskualdeko telebista bat daukagu. Programazioan era guztietako eskaintzak: albistegia, haurrentzakoa, kirolezkoa, udal berriei buruzkoa, musika...

Irrati bat ere kudeatzen dugu, nahiz eta gurea ez izan, Arrasateko Udalarekin izenpetutako hitzarmen baten bidez.

Laugarren zutabea telematika da. Arlo honetan, ospe eta sona lortzen ari den *sustatu.com* jarri dugu abian *Code&Syntax*-eko bazkide teknologikoekin batera, eta laster, agian lerro hauek argia ikusi aurretik, *Goiena.net* izeneko eskualdeko ataria izango dugu martxan. *Sustatu.com*-ek 2002ko *Argia* saria jaso zuen eta 2003ko *Buber* sarietarako izendatua izan da.

Oraina eta geroa

Gaur egungo ekoizpena laburtu ondoren honaino nola iritsi garen azaldu beharko genuke. Gauza jakina da euskara elkarrean fenomenoak hemen ikusi zuela argia (aurten ospatzen da AEDren 20. urteurrena), eta baita ere herri prentsak eta tokiko telebistak (euskara hizkuntzat hartuta noski). Baina, bere horretan geratu orde, hazi eta zerbitzu berriak eskaintzeko beharra ikusi den neurrian, elkartu eta enpresa bat sortu beharra ere etorri da. Udal finantzazioa izan da

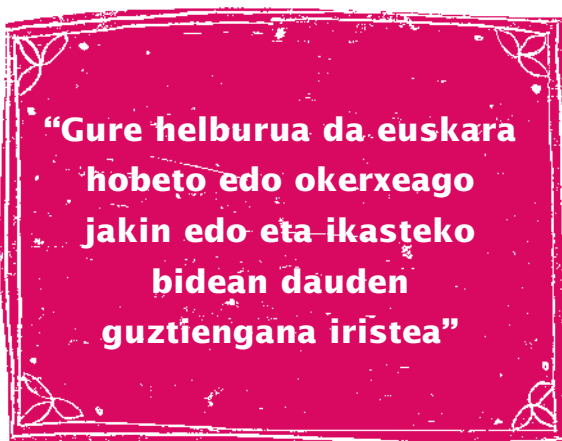
beharrezko beste oinarria. Herri komunikabideek euskararen normalkuntzan duten eraginaz jakitun izanik, kolore bateko nahiz besteko udalek ez dute zalantzarik izan Goiena diruz laguntzeko beren aurrekontuetatik diru kopuru handiak eskainiz. Gizartearen ekimena eta laguntza publikoa uztartuz lor daitezkeen emaitzak agerian geratu dira berriro ere.

Bada beste ezaugarri bat Goienaren produktuetan eta bereziki prentsan ahaztu ezinezkoa: unibertsaltasuna deitzen duguna. Gure helburua ez da euskaraz irakurtzeko ohitura duena-

rengana iristea. Aitzitik, euskara hobeto edo okerxeago jakin edo eta ikasteko bidean dauden guztiengana iritsi nahi dugu. Horretarako banaketa masiboa izan behar. Ostiralero 19.000 ale banatzen ditugu. Honek ahalegin ikaragarria eskatzen du, baina praktikan eskualdeko biztanle guztiei ematen diegu astero euskarazko prentsa irakurtzeko aukera.

Eta gerora begira zer? Goienak bide beretik jarraitu beharra dauka proiektu berriak eta hobekak eskainiz. Aipatu ditugu epe laburrera begira interneten ditugun asmoak. Prentsa dagokionean berriz, maiztasunean irabaztea dugu helburu. Astean bi aldiz egon nahi dugu kalean epe motzera. Horretaz gain, beste helburu bat ere badugu: autofinantzaketa mailan gora egitea. Asteleheneko *Goienkaria* harpidetzaz banatuko da, eta ostiraletan guztiei emango zaie.

Uste dugu tokiko komunikabideen ahalmen guztia oraindik miatu gabe dagoela, hazteko eta zerbitzu hobekak eskaintzeko oraindik aukera handiak ditugula, eta ezin garela gaur garen horretan geratu, are gutxiago, imajinario faltagatik edo eta, okerrago litzatekeena, erosotasuna edo beldurragatik.

Inazio Arregi
Goienako zuzendari nagusia

ESKOLAKO OHARRAK ETA GUTUNAK

Gauza jakina da etengabeko harremana izaten duela ikastetxeak ikasleen gurasoekin. Harreman hori buruz buru egiten da batzuetan, batez ere irakasleek gurasoekin bildu eta eman beharreko azalpenak ahoz ematen dizkietenean. Beste batzuetan, berriz, idatziz bideratzen da harreman hori: jantokian izena emateko, tutore eta gurasoen arteko bilera egiteko... Eta ikasturte baten buruan idazki asko trukatzeko dira ikastetxearen eta gurasoen artean. Hori dela eta, horrelako zenbait idazki ekarri dugu hona, non begiratua egon dadin. Idazkiak irekiak edo itxiak izan daitezke, adibidez:

A) Eredu itxia, ikastetxeak prestatu eta agenden bidez-edo banatzen die gurasoei:

HAURRA ESKOLARA EZ JOATEA	
Ikaslearen izen-abizenak:	<i>Ander Irizar Aranburu</i>
Aitare / Amaren izen-abizenak:	<i>Miren Aranburu Otazu</i>
Egunak:	2003ko azaroaren 26a
☐ Egun osoa ☒ Orduak	09:00etatik 15:00etara
Arrazoiak:	<i>Ospitalera joan beharra</i>
Sinadura	
Data:	2003-11-25

B) Eredu irekia, gurasoek berek idatzi beharrekoa:

Andereño Josune:
Bihar goizean, asteazkena, ospitalera eraman behar dugu Ander Irizar Aranburu; beraz, arratsaldera arte ez da eskolara joango.
Besterik gabe,
<i>Miren Aranburu</i>
<i>Ormaiztegi, 2003ko azaroaren 25a</i>

Honakoan eredu ireki horretako zenbait adibide landuko dugu. Eredu hori irekia izanagatik ere, baditu atal jakin batzuk, esaterako:

- Izenburua.
- Agura: *Guraso horiek; Andereño Maitane; Maisu Mikel...* Sarrerako hitz horien ondoren bi puntu (:) idazten dira, eta hurrengo lerroa letra larriz hasten da.

- Adio esateko hitzak: *Besterik gabe, agur bero bat; Mila esker eta laster arte; Eskerrik asko eta hurren arte...*
- Bukaeran sinadura (ulertzeko modukoa), eta toki-egunak idatziko ditugu. Azken horiek idazteko bi eredu erabiltzen dira:

- Zerain, 2004ko urtarrilaren 10a
- Zerainen, 2004ko urtarrilaren 10ean

JANTOKIAN IZENA EMATEA
Guraso horiek:
Urriaren 4tik aurrera hasiko da berriz lanean jantokiko zerbitzua; beraz, nahi baduzue zuen seme-alabak joan daitezen, eman izena lehenbailehen.
Izena-ematea: bete ezazu ohar honekin batera jaso duzun fitxa, eta bidali ikastetxera.
Prezioa: 54€ hilean, 2004ko uztailaren 2ko Gurasoen batzarre nagusiak hala erabaki baitzuen.
Besterik gabe, izan ondo!
<i>Ander Uriaguena Baztarrika</i>
Andraize ikastetxeko zuzendaria
<i>Lekeitio, 2004ko irailaren 20an</i>

GELAKO BILERA
Ikasgela: Lehen Hezkuntzako 3. A
Zuen seme-alaben gelan bilduko gara zuekin, gurasoekin, 2004-2005 ikasturtearen nondik-norakoak aztertzeko:
Eguna: 2004-09-27
Ordua: 17:00etan.
Agertuko zaretelakoan,
<i>Miren Aramendia</i>
3. Ako tutorea
<i>Galdakao, 2004ko irailaren 20a</i>

DIRUA BEHAR DUGU, LIBURUAK EROSTEKO

Ikasgela: Lehen Hezkuntzako 2. A

Gelako bileran azaldu genizuenez (2004-09-27), aurten berritu behar dugu irakurtzeko txokoa. Horretarako, bada, liburu berriak erosi behar ditugu.

Familia bakoitzak 10€ ordaindu behar ditu.

Egon bizkor, eta hurren arte,

Fermin Uhartea

2. Ako tutorea

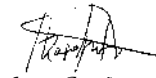
Urnieta, 2004ko urriaren 6a

ELKARRIZKETA ESKATZEA

Andereño Itziar:

Elkarrizketa bat izan nahi dut zurekin, Ander Irizar Antoñana ikasleari buruz hitz egiteko; izan ere, aspaldion nahiko trakestuta ikusten dut. Mesedez, adierazi gehien komeni zaizkizun eguna eta ordua.

Besterik gabe, laster arte.

Itxaso Antoñana

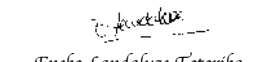
Gasteiz, 2004ko martxoaren 18a

ZORRIAK ETA BARTZAK

Guraso horiek:

Ikastetxeko guraso batzuek jakinarazi digute haien seme-alabek zorriak dituztela. Beraz, **ARRETAZ** begiratu zuen seme-alabei ia zorririk edo bartzik ote duten, eta behar diren bideak hartu (Osakidetzako argibideak bidaltzen dizkizuegu ohar honekin batera).

Besterik gabe,

Eneko Landaluze Totorika
Mendigorri Ikastetxeko zuzendaria

Ondarru, 2004ko azaroaren 10a

MAITEK EZIN DU GIMNASTIKARIK EGIN

Irakasle Iñaki:

Maiete Otxoa Alonso ohean egon da lau egunez, gripeak jota. Hori dela eta, ahul samar dago oraindik, eta medikuak esan digu hobe duela aste honetan gimnastikarik ez egin.

Eskerrik asko eta hurren arte,

Alberto Otxoa

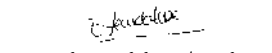
Bilbao, 2004ko otsailaren 16a

OSTIRALEAN, JAI

Guraso horiek:

Gogoan izan datorren ostiralean, azaroaren 28an, jai eguna izango dela gure ikastetxean, maisu-maistren eguna ospatuko baitugu.

Ondo segi,

Eneko Landaluze Totorika
Mendigorri Ikastetxeko zuzendaria

Idiazabal, 2004ko azaroaren 12a

BAIMENA EMATEA, ORIORA JOATEKO

Zumarragako ikastetxeak bidaia bat antolatuta du Oriora joateko.

Eta guk baimena ematen diogu
ez diogu baimenik ematen

gure semeari / alabari, Oihane Arozena Ugarte, hara joateko.

Besterik gabe,

Sinadura:

Antxon Arozena

Zumarraga, 2004ko maiatzaren 12a

Jose Mari Arakama
HAEEko Administrazio Hizkeraren Atala

I TELAZPI, Interneta baserrietara lehen baino lehen

Itelazpi izeneko enpresa publikoa sortu du Eusko Jaurlaritzak, Interneta baserrietara zabaltzeko ustetan. 1,8 milioi € izango ditu enpresa berri horrek hasiera-hasieran, eta helburu nagusi bat: telekomunikazioetako banda zabala eramatea baserrietara eta landa-eremuetara.

Lastertasunak agintzen du maiz askotan gaur egungo gizartean, eta ahalik eta lasterren ibiltze hori ADSL eta kablearen bidez erdiesten da telekomunikazioetan. Kontua da ez bata, ez bestea ez dela oraindik iritsi Euskal Herriko txoko askotara, batez ere lagun gutxi bizi diren txokoetara (166 herri EAEan, eta 228 Nafarroan, besteak beste).

Agi danean, Euskadin geldo doaz baserrietan eta landa-eremuetan ere laster joateko diren kontu horiek, eta *Kzland*a plana abian bada ere Interneta eramateko leku horietara, oraindik proba batzuk besterik ez dute egin. Beraz, proba huts horiek bizkor gauzatzeko sortu dute enpresa berria. Gainera, irratia eta telebistetako seinaleen zabaltzeaz arduratuko da enpresa berria.

E reduzko euskara

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak *Ereduzko prosa gaur* jarri du sarean, euskaraz idazterakoan sortzen diren zalantzak argitzen laguntzeko; hau da, hitz forma egokienak, esapide aproposenak eta joskera zuzenenak aukeratzeko orduan lagungarri izateko. Aukeratutako testuak, oro har, honako hauek dira: prestigio nabarmeneko testu sarituak, lexiko-sorkuntzaren aldetik eta literatura balioagatik interesgarriak direnak, salmenten arabera arrakasta nabarmena izan duten liburuak... Corpora osatzeko 2000 urtetik aurrerako testuak hartu dira. Horrez gain, hiztegia eta gramatika ere kontsultatu ahal izango dira, horretarako diseinatutako tresnari esker.

Kontsultetarako erabili helbide hau:

www.ehu.es/euskara-orria/euskara/consultas/consultas.htm

A steon telebista-astekaria

Ohituta gaude telebistarekin lotutako berri gehienak erdaraz irakurtzen, orain arte gai horiek horrela landu izan direlako: erdaraz; baina, gaur egun badugu aukera euskaraz ere irakurri ahal izateko, *Asteon* telebista-astekariari esker. Astekari berri hau Topaguneak plazaratzen du, doakoa da eta ostiraletan herri aldizkariarekin batera banatzen da gehigarri modura, hala egitea eskatu duten herrietan. Euskal Herri osoan 60.000 ale banatzen dira. Zorionak!!!

E uskarazko historia gunea

UEUK historia aztertzen duen euskara hutsezko lehen aldizkaria, aldizkari elektronikoa, sortu du. Aldizkari berri honek historia euskaraz lantzen duten guztien bilgunea izan nahi du. Oraingoz, historia oro har aztertuko da aldizkarian: artearen historia, historia soziolinguistikoa... hau da, gai berezi-bereziak ez dira aztertuko. Historia ikasleentzako ere toki bat gorde nahi izan dute sortzaileek; izan ere, eskolarako prestatzen dituzten hainbat eta hainbat lan kalitate handikoak izaten dira, eta ez dute aukerarik izaten argitaratzeko. Gainera, gune honetara jotzen duenak testu historikoak ere aurkitu ahal izango ditu, eta, nahi izanez gero, bidea izango du eztabaidetan parte hartzeko. Artikuluak sei hilabeterik behin berrituko dituzte.

Helbidea: www.kondaira.com

E uskaini, euskararen presentzia neurtzeko tresna

SEI Elkarteak administrazioan, ekonomian, komunikabideetan... euskaraz zer eskaintza dagoen aztertzeko tresna landu du: *Euskaini* (**E**uskaraz zenbat **eskaini** ohi zaigun). Kataluniako OFERCAT adierazle sistemaren parekoa da, hau da, *Santa Coloma de Gramaneteko Consorci per a la Normalització lingüística*-ko teknikariek 1998tik 1999ra bitartean sortutako sistemaren parekoa. Izan ere, euskararen erabilera aurrera egiteko, nahitaezkoa da gizartean eskaintza ere gero eta handiagoa izatea: eskaintzarik ezean, euskaldunak euskara erabiltzeko muga handiak ditu; beraz, erabilera bultzatzeko modu bat da eskaintza neurtu eta lantzea. *Euskaini*-k aukera hori ematen digu: herri bateko euskara eskaintza, indize baten bidez adierazteko, errealitatera hurbiltzeko.

Perikitoen bakardadea

—Sendatuko al da?

—Gure esku dagoen guztia egingo dugu.

—Baina sendatuko da?

Halako larritasunez begiratzan zidan gizonak... Zer esan behar nion? Ez neukala ideiarik ere? Ez nekiela zer egin zitekeen? Bost axola zitzaidala? Hori guztia hala izanik ere, esku jarri sorbaldan, begiak begietan, eta boz sendo eta ziurraz esan nion:

—Konfiantza izan behar dugu zientzian, eta zientziaren gaitetik dagoenarengan.

Ez naiz fededuna izatez, baina Eguberri garaian geundela aprobetxatuta bota nion esaldia, halako itomenean zegoen gizonari baliagarri izango zitzaiolakoan, eta lasaitu zen apur bat, ez dakit etsipenez, zientziarekiko fedez, ala haren gaitetik dagoenarekiko sinesmenez.

Txikitan telebistan ikusten nituen dokumentalek egin ninduten animaliazale, eta lurralde urrunetako espezie hil-hurrenak salbatzeko ametsak eraman ninduen albaitaritzan ikastera. Karrera amaitu eta berehala ohartu nintzen, ordea, bizimodua ateratzea uste nuena baino konplikatuagoa zela, eta telebistako dokumentalekin jarraitu beharko nuela elikatzen animalia exotikoekiko nire lilura. Izeba Kontxik erretiroa hartutakoan itxi zuen mertzerian egokitu nuen klinika beterinarioa, “Lagun” izen hiper-originalaz bataiatu nuena.

Banekien, beste urte batzuetako esperientziaz, gabonetako bazkari-afarietan giza jendea ez ezik etxeko animaliak ere sarri eta erraz gaixotzen direla, batez ere txakurrak, mahaietako sobra guztiak jan ostean enpatxu galantak harrapatuta. Horregatik erabaki nuen nire klinikatxo zabaltzea, bestela etxera etorriko baitzitzaizkidan bezeroak, herrikoa izateak ematen duen konfiantza likatsu horrekin, eta ordaindu gabe aldegin gainera, zenbat zen galdetutakoan lotsa ematen baitzidan ezer eskatzeak; horregatik, eta etxean aspertu egiten nintzelako amaren matraka entzuten: noiz bilatu behar dun senargaia? Badun garaia! Nik, hire edaderako, hiru ume hazita neuzkanan...

Egun hartan, baina, ez txakur ez katu, perikito baten jabea neukan neure despatxuan, kaiolari mimoz heldu eta barruko txori gaixoari penaz bezainbateko estutasunez begiratzan ziona, begirada suhar harekin osasuna itzuli nahiko balio bezala. Ez nion aitortu noski galdu samar nenbilela halako

txoritxoak artatzeko tekniketari, eta lumadunari azterketa axaleko bat egiten nion bitartean ohiko galdeketa egin nion jabeari: hegaztiaren adina, azken egunetako janari eta gorotzak, luma-galtze eta enparauak.

—Superbiente bat da Arafat—esan zidan jabeak, eta horrela jakin nuen Arafat zuela izena txoriak: buru txuria ttantto beltzez hornitua zuelako noski. Eta ondoren kontatu zidan zergatik zen Arafat biziraulea (hala esaterik baldin badago), Palestinako gorabehera politikoeekin zerikusirik ez zeukan azalpen honekin:

Perikitoak binaka eduki ohi ditu jendeak kaiolan, eta oso atxikiak izaten dira bata besteari. Hainbestearino non jendeak fidelotasunaren sinbolo egin baititu, eta uste bat ere zabaldu da, alegia, bikotekideetako bat akabatzen bada beste ere luze gabe hiltzen dela, penaren penaz.

—Arafatek ere bazuen bere laguna, Evita, eme berde-hori bat, polita! Baina Mainerrek alde egin zuenean, dena erdibana egin behar genuela-eta, berak eraman zuen Evita, eta ni geratu nintzen Arafatekin.

—Eta aspaldi izan al zen hori?

—Hiru urte oraintxe. Eta perikitoak bizirik eutsi dio.

Nik banekien perikito bakartia maitasunez hiltze hori leienda hutsa zela; bizi ere, ehunkako multzoetan bizi dira beren habitata naturaleran, bikoteka bildu arren. Baina nola esango nion hori dena gizonari?

—Bizirik eutsi dio, gaur arte. Nik ez dakit nola... —eta negarrez hasi zen, koitadua.

Abereentzako botikez gain aspirinak besterik ez ditut izaten botikinean, eta haietako bat eman nion, baso urarekin, lasai zedin. Hurrupa txikietan edaten zuen bitartean begira egon nintzaion, eta konturatu nintzen Arafat ez baina jabea zela han benetako perikito maitemindua, Mainerrek utzi zuenez geroztik bakarrik bizitzen asmatzen ez zuena.

—Salbatuko al da? —galdetu zidan hurrena.

Eta ni kalkulatzan hasi nintzen. Ez txoriak bizirik ateratzeko zeuzkan aukerak, baizik eta gizon fardel hark, negarrari utzita eta behar den bezala jantzita, ze piura izango zuen etxean aurkezten banuen. Eguberrietako mirari batekin, agian...

Xabier Mendiguren Elizegi
Idazlea

Peru Bazako, Gipuzkoako Foru Aldundiko Administrazioaren Kalitateko Departamentuko foru diputatua:

“Kalitatea, berez, balore bat da, gauzak ondo egitea gustukoa duen kultura baten ezaugarria, eta guri betidanik gustatu zaigu lana ondo egitea”.

Peru Bazako Atutxak, foru diputatua izendatu baino lehen, ibilbide luzea egin du goi-postuetan, bai udal-administrazioan –idazkari moduan zenbait udaletan–, bai Euskal Autonomia Erkidegoan –Toki Administrazioari Zuzendaritza eta Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen (IVAP) 5 urtetan–; azken urteotan, Diru-bilketako zuzendariordea izan da Gipuzkoako Foru Ogasunean.

Lehenengo eta behin, zorionak zure izendapenagatik. Karguaren izena bera deigarria izan zaigu guri, zeren administrazio-jardueraren eraberritzea dakarkigu gogora. Hori dela-eta, gustatuko litzai-guke zuk esatea zertan bereizten diren Kalitateko Departamendu hori eta Lehendakartzako edo Administrazio Orokorreko Foru Departamentua.

Legegintzaldi honen gobernu-programan berebiziko ahaleginak egin ditugu, Foru Aldundiko Administrazioa garai berrietara moldatzeko eta egokitzeko, baita herritarrekin zuzeneko elkarrekin sustatzeko ere. Azken finean, ahalegin hori bera egiten ari dira Gipuzkoako gizartea, enpresak, erakundeak eta familiak; betiere gure herrialdea, egunetik egunera, sortzaileagoa, irekiagoa eta orekatuagoa izan dadin.

Gipuzkoaren irudia hobetu nahi dugu, eta horretarako, zerbitzu publiko eraginkorrak eta herritarrengandik hurbilak eskaini behar ditugu. Gobernu digital batek eskainiko lituzkeen zerbitzuak eskaini behar ditugu guk; izan ere, biztanle guzti-guztienganaino iritsi nahi dugu zuzenean haien eskakizunak bete-zeko, kalitate-berme onenekin.

Kalitatearen erronka

Foru Aldundiaren zerbitzuak hobetzeko helburuari begira, zein alderdi garatuko duzu legegintzaldi honetan?

Gure inguruneke erakundeek eta elkarteek jokatzen duten modu berean jokatzea gustatuko litzai-guke. Kalitatea, berez,

balore bat da, kultura jakin baten ezaugarria, gauzak ondo egitea gustukoa duen kulturaren ezaugarria, eta guri betidanik gustatu zaigu lana ondo egitea. Hasteko daukagun bidea egiteko hainbat pauso eman behar dira: esperientziak trukatzeko, gure baliabideei etekin onena ateratzeko, etxe honetan kultura berri bat ezartzeko, eta azkenean zerbitzuen bezeroei/herritarrei hobeto erantzutea.

Aldundiaren Administrazioa eraberritzeari dago-kionez, zein plan ezartzeko asmo duzu legegintzaldi honetan?

Kultura berri hori eguneroko zereginetan txertatzeko, tresnak eta baliabideak behar ditugu. Horretarako, antolamendua hobetu behar dugu, langileen prestakuntza eta haien lan-gaita-

“Lehentasun gehiago eman beharko genioke euskaren erabilerari, hizkuntza-gaitasunari baino”

sunak garatu, erabiltzen ditugun informazio-sistemak berraztertu eta prest eduki, harrera hobea eman pertsoneri, eta gure egitekoak hobeto egiten laguntzen diguten alderdi guztiak burutu.

Aldi berean, etengabe begiratu behar dugu nola egiten ditugun gauzak. Lan egiteko moduak erraztu behar ditugu, izapideen epeak laburtu, jendearekiko komunikazio-hizkera hobetu, partikularrei interesatzen zaizkien gaiak garaiz eta egokiro aditzera eman, eta zerbitzu-konpromiso berriak ezarri, Aldundira datozenek kalitate-berme hori izan dezaten.

Kalitate-politika hori lurraldeko beste administrazioei hedatzeko asmoa al duzue?

Kalitaterako Departamentuan aholkularitza-zerbitzua eskaintzen diegu udalei, udalek funtzio publiko, antolamendu eta horiek bezalako gaien inguruko arazoak konpon ditzaten. Baina, administrazio-hobekuntzari buruzko ideiak hobeto zabaltzen ditugu elkarlanean, esperientziak trukatu, eta edozein administrazioek egin ohi dituen lan-bideak normalduz eta arrazoibideratuz. Lan hori burutzeko, Eudel daukagu, eta baita Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP) ere. Eta honez gero, udal-administrazioa konponbideak helarazteko gure jarrera hau agertu nahi dut, sinistuta gaude-eta hori dela modurik eraginkorrenetako bat kalitate-kultura udaletara zabaltzeko.

Gaia aldatuz, baina Administrazio Orokorren arloaren barruan, oso interesgarria iruditzen zait toki-administrazioan eta autonomiakohan hain ibilita eta hain barruraino sartuta egon den pertsona bat orain diputatu izatea. Azken urteotan egin duzun lanaren zein alderdik izan du, zure ustez, garrantzi gehien gaur egungo administrazioa taxutzerakoan?

Hizkuntza-eskakizunak eta "idazkarien guda" izeneko gatazkari konpontzeko oinarriak jartzea; izan ere, sistema bat asmatu genuen azkenean, Euskadiko ia udal guztietan postu horiek bete zeko gauza izan zena.

Hizkuntza-eskakizunak

Zer irizten diozu hizkuntza-eskakizunen sistemari?

Lehenengo eta behin esan behar dut ondo deritzodala Euskadiko herri-erakundeek eraman duten hizkuntza-eskakizunen politikari, hiru arrazoi direla-eta:

- Politika publikoen artetik hori da benetan autonomo den gutxietako bat, hau da, gure inguruko herri-administrazioetan antzekorik ez daukana.

- Hari esker, segurtasun juridikoa dute herri-erakundeek hautaketa-prozesuek eta lanpostuz betetzeko prozesuek. Gogoan izan 1989. urtera arte prozesu gehienek auzietara jo behar izaten zutela.
- Funtzionario ugari lortu dute hizkuntza-gaitasuna, herri-erakundeek eta, aldi berean, funtzionarioen ahaleginei esker.

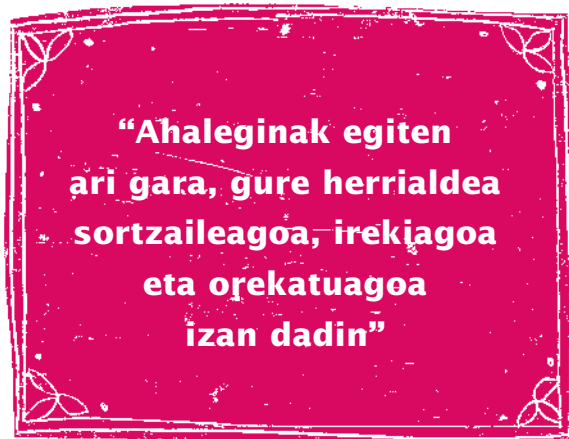
Bigarrenik, nire ustez, hizkuntza-eskakizunen sistema gehiago izan da funtzio publiko sistema bat, eta langile publikoak hizkuntzez gaitzeko sistema, herri-erakundeek euskararen erabilera normaltzeko sistema baino.

Hizkuntza-eskakizunen balorazio hau egin eta gero, eta sistema hori 15 urtetan indarrean egon ondoren, sistemaren alderdiren bat aldatuko zenuke?

Sistemak bi ezaugarri ditu funtsean; lehenengoa, hizkuntza-eskakizunaren kontzeptua; eta bigarrena, derrigortasuna. Bi ezaugarri horiei eustea beharrezkoa iruditzen zait. Dena dela, lasai hausnartu beharko genuke hurrengo puntuei buruz:

- Euskadiko herri-erakundeek arlo honetan izan behar duten papera berriro zehaztu beharko genuke, erakunde bakoitzak benetako autonomia izan dezan bertako derrigortasun-mailak erabakitze-ko; hori guzti hori, egoki iritzitako parametroak, erabilera eta eritmo-beharrizanak kontuan izanik.
- Lehenengo gehiago eman beharko genioke euskararen erabileri, hizkuntza-gaitasunari baino. Horretarako komenigarria iruditzen zait jarraibide orokorrak onartzea herri-erakundeek euskararen erabileri buruz.
- Hizkuntza-eskakizunen edukia eta kopurua berriro aztertu beharko lirateke, Euskal Administrazio Publikoan baliagarriak eta nahi-koak izan daitezkeen.
- Baliokidetzaren erregimen bat arautu beharko genuke sektore guztietarako, bai euskarazko hezkuntza-sistemak, bai euskararen arauzko irakaskuntzak eskakizunen sistemari egin diezaioketen ekarpenaz baliatu ahal izateko.

Azkenik, elkarriketaren hasierara itzuliz, Euskadiko herri-erakundeek antolamendua hobetu nahi duen edozein politikak edo, hobeto esanda, edozein kalitate-politikak euskararen erabilera normalizatuari begiratu behar dio, baita hartu ere politikaren atal gisa; osterantzean, herritar askori euskararen erabilera oztopatzen diren pareko izango litzateke.

OLABIDE ikastola: 40 URTE

Beste ikastola (gutxi) batzuek bezala, OLABIDE IKASTOLAK ere 40 urte bete ditu aurten: 1963an sortu zen, Gasteizko etxebizitza batean, guraso euskaltzale eta adoretzu mordoxka baten ekimenez.

Hasierako une latzak

Ez zen erraza 1963an ikastola bat sortzeko erabakia hartzea. Adorea eta ausardia behar ziren betiko eskolak baztertu (herriko eskola nahiz fraide-mojen eskola) eta haurrak etxebizitza batean, andereño batekin euskaraz ikasten jartzeko!

Urte hartan, 1963an, Euskal Herria nolakoa zen ez da erraza ulertarazten gazteagoi. Industria berritzen ari zen Bizkai-Gipuzkoetan eta orduantxe sartzen Araba-Nafarroetan. Gasteiza, bereziki, hainbat lantegi ari ziren etortzen Eibar, Bergara, Arrasate eta inguruetatik. Langileak, berriz, Espainia osotik, Gaztela, Extremadura zein Andaluziatik.

Giro politikoa, iluna eta dorpea zen: hurrengo urtean ospatuko zuten, gerra irabazi zutenek, beren “25 urteko bakea”. Galtzaileek, berriz, isilpean ala erbestean. Jose Antonio Agirre lehendakaria 1960an hila zen Parisen eta ez zen inondik argi izpirik ikusten.

Mundu zabalean, “gerra hotza” gori-gori zegoen eta, 1963an bertan, atentatu batean hil zuten Kennedy presidentea. Eliza Katolikoa “eguneratzen” (“aggiornamento”) hasia zegoen arren, gure herriko apezpikuak Franco jeneralak izendatzen zituen eta, beraz, guztiz leial zitzaizkion.

Euskal kultura, horregatik guztiagatik, isilpean zegoen... edo atzerrian. Euskaraz argitaratzen zen aldizkari bakarra *Zeruko Argia* zen, fraide kaputxinoena. Orduantxe ari ziren lehen euskal abeslariak agertzen; ez haatik, plazetan, parroquia-etxeren batean, kultur elkarteren batean, han-hemenka baizik.

Euskarazko liburu gutxi batzuk argitaratzen ziren: Hemingway-ren *Agurea eta itsasoa* atera zen urte hartan, eta Gabriel Arestik *Harri eta Herri* plazaratu zuen; gaztelaniaz, berriz, Federiko Krutwig-ek *Vasconia* eta Jorge Oteizak *Quosque tandem!* Belaunaldi berri baten erreferentzia inportantetnetarikoak izan ziren hirurak ere.

Guraso taldeak biltzen hasiak ziren han-hemenka azken urteetan, lege meharren barruan ikastolak sortzeko. Hala, Bilbon, 1956ean, gero Lauro izango zena, Bergaran eta Eibarren, 1958-59an, Donostian, Santo Tomas Lizeoa, 1960an eta... Gasteizen, Olabide, 1963an. Iruñean ere saiatu ziren, baina urte batzuk itxaron behar izan zituzten.

Gasteizen bildu zirenak, inon baino giro lehorragoan, bi goi-asmo izan zituzten: beren haurrak euskaraz eta euskaltasunean hezi. Arnas hari jarraitu diote, berrogei urte hauetan gero eta guraso gehiagok, gero eta haur eta gazte ugariagok. Gasteizko eta Arabako gizartea euskaldunagotzen eta euskaltzaleagotzen lagundu dugu, alor horietara gero eta lankide gehiago bilduz.

**“Gasteizko eta Arabako
gizartea euskaldunagotzen
eta euskaltzaleagotzen
lagundu dugu”**

Etorkizuna gurea da

Orain, Arabako ikastetxerik handiena gara, gure ikasleek maila bikaina lortzen dute, eta

horrela aitortzen zaigu gure ingurunean ere.

Ugaltzeaz bat, Olabide garatu ere garatu da. Ez tamainan bakarrik, ez eraikuntza eta instalaziotan soilik. Urterik urte gure hezkuntza-proiektua landu eta aberastu dugu, gure baloreak jorratu eta mamitu ditugu, gure heziketaren kalitatea areagotu eta gure eskaintza joritu dugu.

Berrogeigarren urteurren honek, baina, gure konpromisoa berritzeko eta etorkizunari itxaropenez begiratzeko balio behar digu. Ospakizunak ospakizun, Olabideko kide guztiok, guraso, irakasle eta ikasleok, egindako ibilbidearen harrotasuna, eginkizun dugunaren exijentzia eta bide berriak egiteko kemena gureganatu ditzagun.

Eneko Oregi

Olabide ikastolako artezkaritzako kidea

Gustatzen al zaizkizu Gabonak?

Urtero bezala, ia oharkabeen, heldu zaizkigu gabonak, eta horiekin batera, baita gabonetako arbolak, jaiotzak, opariak, afariak... ere. Egun hauetan, dendetako argiek berriro hipnotizatuko gaituzte, jaso dugun paga ahalik eta lasterren xahutu dezagun; Olentzero, Papa Noel, Errege magoak... elkarren lehian arituko dira, zeinek erregalu gehiago ekarriko. Ume gehienak poz-pozik; heldu asko, berriz, triste, joandako denbora ez baita inoiz itzultzen. Lagun batzuk bildu ditugu erreportaje honetan, adin eta lanbide askotako lagunak: entzun esan behar dugutena. Gure aldetik, gauza bakarra: Gabon eta urte berri on!

Iñaki Lasa Gasteizko Olentzero

Gabonak? Bai, noski. Betidanik izan ditut gogoko. Azken hamar urte hauetan zer esanik ez, benetan gozatu dut txikienekin. Guk geuk ilusio handiarekin bizi izan genituen txikitik, eta, orain ere, begietan nabari zaie zenbateraino bizi duten Olentzeroren etorrera. Etxearekin, sukaldearekin, berotasunarekin lotzen ditut Gabonak. Neuk, egia esan, etxe zuloa maite dut.

Negu gorrian sartu berriak gara, eta mendia eta basoa ilunak, hotzak eta piztiak hartuta daude. Etxerako garaia da. Badator artzaina ardiekin, badator ikazkina (Olentzero) herrira, herri txora, etxera, sukalde berora. Kalea ere, neguko mendia eta basoa bezala, beldurgarri bihurtzen ari zaigu. Bereziki, egun hauetako “kontsumismoaren” piztiak gure etxeko giroak zapuzteraino sartu zaizkigu.

Lehen bezala orain ere, gure familietan batzuk ofizioz (artzainak eta ikazkinak...) eta beste batzuk derrigortuak (erbestean, kartzeletan, erietxeetan...) etxetik urrun ditugu, eta beste behin ere saminez, baina esperantzaz abestu behar: “Hator, hator mutil etxera”, sukaldera, etxeko berotasunera, familiaren goxotasunera.

Olentzero langile eta gizon onari ez zitzaion “Kismi”ren, jai berria zen Jesusen, mezua hain aldrebesa iruditu, eta pozik zabaldu zuen haren mezua lau haizeetara: “Bakea gogo oneko gizon-emakumeei”. Etxe giroan gogo onarekin jan eta edan, zergatik ez, baina, batez ere, gogo onarekin **BAKEA EGIN**, zabaldu sukaldeko berotasuna zuen inguruan. Ez ahaztu, etorkizunaren bidea ilusioak irekitzen duela. Haurrak dira gure etorkizuna, eta eman, zabaldu hauengan, behar duten ilusio guztia.

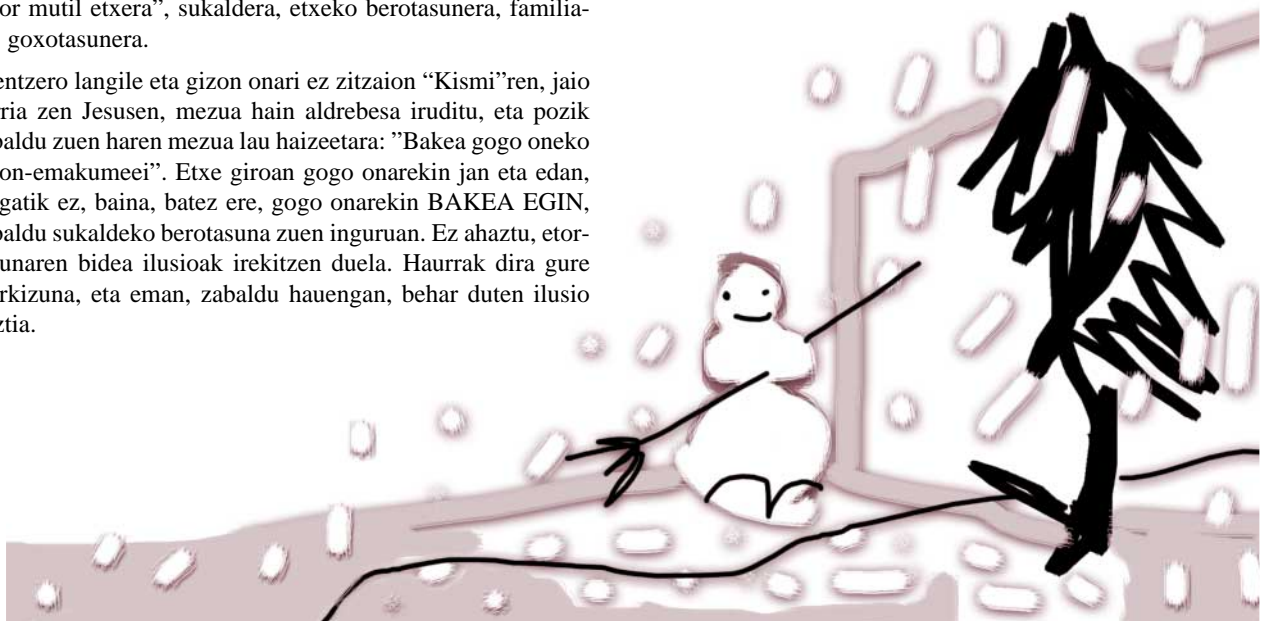
Irati Aldaz Betizu-ko Mikrotxoko atalako aurkezlea

Bai. Gustatzen zaizkit Gabonak. Eta, batez ere, gustatzen zait ikastolan ikasi beharrekoa ahaztea eta lagunekin ondo-ondo pasatzea. Eta gutxien gustatzen zaidana da lagunekin ondo pasatzen egon eta eskale piloa ikustea kalean eskean. Ez dago ondo, ze

Gabonak ondo pasatzeko egunak direla iruditzen zait.

Gabonetan opor egun asko izaten ditugu ikastolan, eta nik opor egunak lagunekin jolasten igarotzen ditut, eta eskapareak ikusten, eta jaiotzak, eta herriak distiran jartzen dituzten argiak ikusten, eta familiarekin bazkari-afariak egiten...

Eta gainera, asko gustatzen zait Gabonetako arbola eta jaiotza pintzea; baina, batez ere, arbola gustatzen zait.

José Luis de Ugarte Marinela

Nire Gabonak oso lasaiak izan ohi dira eta usadiokoak. Halakoak dira itsaso erdian ez nabilean; han, jakina, erabat bestelakoak: han ez da gabon-kantarik, ez da jairik..., batzuetan neu bakar-bakarrik, beste egunetakoa baino afari hobea egiten saiatuz... Gogoan dut

azkenekoa: esku batekin heldulekuari eutsita, baso bat kaba urjakaren bularreko poltsikoan eta berotutako lata bateko ahate konfita jaten eta ondoren turroi apur bat. Etxean nagoenean, familiarean, betikoa izaten da. Sasoi batean neuk prestatzen nituen bai Gabon gaueko afaria, bai Gabon zaharrekoa. Neskak txikiak ziren orduan. Gero, handitu zirenean, emazteak sukaldetik kanpora bota ninduen; gehiegi zikitzen nuela esan zuen.

Gabon-zuhaitza jartzen dugu, eta seme-alabak eta bilobak afaltzera etortzen dira; gabon-kantak entzun bitartean, kopa bat hartzen dugu eta afaldu egiten dugu, ardo onaz. Biharamunean, eguerdi aldera etortzen dira Papa Noelen opariak jasotzera eta afarian geratutakoa jaten dugu bazkaritan.

Gabon zaharrea normala da familiako baten batek huts egitea, bestelako konpromisoak direla-eta: familiako konpromisoak, dena dela. Horien ordeztu lagun bat izaten dugu gure artean. Mahatsak jan eta, ondoren, jaia, dantza eta guzti, goizeko ordu txikiak arte. Hori dena etxean baina; sekula ez gara etxetik kanpora joaten. Oso ondo egoten gara, oso pozik. Neskak txikiak zirenean, inoiz Ingalaterrara joaten ginen, baina azkenaldian ez gara joan.

Irakurtzen duzue, usadio-usadioko Gabonak, lasaiak, gure gurasoenean zirenak bezalakoak.

Jose Maria Setien Gotzain ohia

Galdera horri nire erantzuna baiezkota da, inolako zalantzarik gabe. Fedez aitortzen dudana bizitzara eramaten ahalegintzen naizen fededuna izanik, hala behar du; ez daiteke horrela ez izan. Jainkoak gizadiari dion maitasuna erarik argienean begiz ikustea ematen digun gizonaren Jaiotza da Eguberri; beraz, hori sinesten eta onartzen duenarentzat benetan pozgarria da jai hori ospatzea. Jaiotza, gizakiaren osotasuna prestatzen duen giza historiaren hasiera eta agerpena da. Besterik da, ordea, nire gustukoa den ala ez, gertaera hau gaur egun ospatzen den era. Ni ez nago "jaiaren" alaitasunaren, eta familiar eta gizartearen ematen diren jai-giroko ospakizunen kontra. Jai egitea gizakion arteko bizikidetzaren alderdi bat ere bada, eta gauza ona da "pozez dagoenarekin poztea". Niri atsegina ez zaidana, Eguberriaren izenean eta

Eguberri aitzakia harturik, kristauon Eguberriarekin zerikusirik ez duten bestelako "jaiak" ospatzea da. Eguberriak beren egiazko esanahiaz husturik uzteko era da hori, eta jai horiek guztiz bestelakoak diren beste interes batzuen zerbitzura "erabiltzea". Jaiak horrela ospatzen direnean, kendu egiten zaie beren egiazko edukia gure bizitzan esanguratsuak diren gertaerei eta, azken batean, bizitzari berari.

Martín Berasategui Sukaldaria

Hauxe opa dizuet aurtengo gabonetan: nire herria zuen herria izan dadila.

Sukaldaria naiz, eta sukaldari gisa hitz egingo dizuet. Nire jaioterria, ezagutzen dudana herria, aita-amengandik

jaso eta seme-alabei eta bilobei utzi nahi diedana: horixe da zuek guztiok ezagutzen nahi dudana herria.

Nire jakitokia beterik dago, eta nire herrikideek egunero sukaldaria hurbiltzen didaten salgai-saskia aberatsa, askotarikoa eta kalitate onekoa da. Euskadi nire herria da, nire sukaldaritzaren jatorria, nire sukaldaria aire freskoz betetzen duen haize-bolada.

Euskadi berdea, joria eta oparota da. Lurrak, itsasoak eta aireak eskua ematen diote elkarri, eta eskua ematen diete bisitariei, zuoi guztiok.

Kantauri itsasoak, zakar eta gogor, gure itsasertza astintzen du, eta labar ugari eta malkartsuetan, hondartza leunetan, baretzen da. Itsasbater guztian barna, Higerreko itsasargitik, Ipar Euskal Herriko mugaldean, Kantabriako mugaraino, Bizkaiko kostaldean.

Gure barnealdeko zelaiak, mendiak, ibarrak eta baso mardulak, naturarekin tupust egiteko aukera ematen duten bidez eta ibilbidez beteak.

Gure azokak, plazak, lonjak, gure baserriarren, arrantzaleen, abeltzainen, perretxiko-biltzaileen eta lur honetako emaitzak hurbiltzen dizkiguten ezin konta ahala euskaldunen elkargune dira. Gure sukaldaritzaren bisitariei ongi etorria emateko moduetako bat da, nolakoak garen, zer garen... esateko modu bat.

Herri bedeinkatu, pribilegiatu hau, Euskadi, zain daukazue, goza dezazuen, bertan zorioneko senti zaitezten. Nik prestatuko dizuet, hurbilago, aberatsago, xarmagarriago eta gozoago senti dezazuen... Zuen zain gaukazue!

Zorionak guztiontzat urte berrian!

Ana Urkiza Idazlea

Gabonetako ilusioaren atek bi maratila ditu: itxaropenarena eta oroimenarena. Itxaropenaren maratilar gazteek edo haurrek eragiten diote. Jolasa, festa, opariak... Olentzero eta Erregeak espero dituzte. Begira dauzkatela sentitzen dute. Zuzen jokatzeko saiatzen dira. Oroikusle batek neurtzen dituen ustean bizi dira. Eta ilusio hori

egiantzan itxuraturik ezagutzea dute amets. Itxaropenean sinestera heltzen dira... norbaitek sarituko dituztelako.

Nagusiok, ostera, galduta daukagu umetako ilusio hura. Erruz baitakigu ez gaituela inork neurtuko, ez gaituztela sarituko, geuk geure burua ez bada... Askok, kontsumoaren gurpilpean birrinduta, ez dugu jadanik Gabonetako bake nahi anpulutsuan sinesten. Hala ere, oroimenak salbatzen gaitu (gehientsuenok). Niri, oso txikitik azaldu zidaten Olentzero eta Erregeak gurasoak zirela. Ze erremedio, oparirik ez zegoen etxean! Familian sinesten erakutsi zidaten, ostera, familia bizitzen: urtero jaiotza berri bat asmatetik hasi, afaritako menua egituratu, kalez kale kantatzen eta dantzan aritu, eta postre berezia prestatzerainokoak eginez...

Sinesmen eta inguru bati zor genion aldarte onez janzten ginen, barrutik, kontzienteki, garbi sentitzeraino. Oparotasunik eta oparirik barik. Baina orbangabe. Egun haietako ilusioaren oroimenak salbatzen nau, eta oraindik, Gabonak oso gustuko ditudala sinistu nahi nuke.

Xabier Lapitz Kazetaria

Euskadiko turismoaren gidariek eta bultzatzaileek duten kezketako bat udaldia luzatzea da. Uda asmo komertzialez artifizialki luzatzeko bide horretan, Donostiako Nazioarteko Zinemaldia dugu saiorik ezaguneneko bat. Aitortu behar da asmakizunak ondo funtzionatu duela bost hamarkadan. Adibide hori gogoan duzuela, galdera hauei erantzuteko eskatzen dizuet orain: zenbat egun hartzen ditu gabon-aldiak, noiz hasten da eta noiz amaitzen da Gabona?

Lehenik eta behin, zehatz dezagun hitzen esanahia: singularrean eta letra larriz bada, Gabonak, doi-doi hogeita lau ordu irauten duela esan genezake; baina gutxiegi iruditzen zaigu, eta jai zoriontsu batzuk izateko dugun nahia aldi luzeago batera zabalitzen dugu.

Hona luzapen naturala: Gabon Gauari eta Gabon Egunari, Urte Zaharra eta Urte Berria eransten dizkiegu, bai eta Errege Eguna ere. Horrela, dena letra larriz jarrita, egun horiek azpimarratzen ditugu: bazkari edo afari bereziak, urtetik urterako hitzorduak adiskideekin, etxekoei bisita egitea, etab. Horrek guzti horrek osatzen du gabonak deitzen duguna, hauek pluralean eta letra xehez.

Baina gabonak pixkanaka sekularizatuz joan direnez, saltoki handiek eta dendari txikien elkarteek erabaki dute Gabonak askoz gehiago iraun behar duela. Eta horretan, gure udalen laguntza sutsua aurkitu dute, energia xahutzeko eta kaleak argiz kutsatzeko. Emaitza begien bistakoa da: gabonak iragartzen dituzten bonbillak azaroaren erdialdean pizten dituzte eta urtarilaren erdialdean itzaltzen, beherapenekin batera. Beraz, bi hilabete, gabonetako alaitasun faltsua dugu, opari-begizta batez bilduta, kreditu-txartelari astindu eder bat eman ondoren.

Orain, zorabiatuta sentitzen naiz koloretako hainbeste argiren artean, hiriaren erdian, erakusleiko keinukariz inguratuta eta ate automatikoek botatzen duten beroak astinduta. Eta, orduan, atzera egin behar dut denboran, haurtzaroko gabonetara; orduan, Hondarribian, olentzero bat prestatzen genuen arretaz, eta andetan eramaten genuen; orduan, gabon-kantak ikasten genituen; orduan, artzainarena, arrantzalearena edo San Josefena egiten genuen jaiotza bizidunean...; orduan, gabona, azken batean, ez zen hasten eta amaitzen alkatearen dekretuz.

Gramatikako zalantza batzuk

Bost urte igaro dira IVAPek *Duda-muda* kontsulta zerbitzua (<http://www.ivap.org/eusk/dudamuda/dudamuda.htm>) abian jarri zuenetik eta, geroztik, hamaika galdera jaso izan ditu. Hona horietako batzuk:

Erlatiboaren inguruko zalantza: *ziur nago Erroma Frantziako hiriburua dena / dela. Jakin nahiko nuke ziur, badakit, argi dago, bistan da...* eta horrelakoekin erlatiboak esaldia egitean auxiliarrari zein atzizki jarri behar zaion, hori araua edo gomendioa den, eta zein demontre hobesten den edo hartzen den egokitzat.

Kontuz, konpletiboa (edo nahiago baduzu: adierazpen-perpau osagarria) eta erlatiboa nahastu barik. Konpletiboa baita zure adibidean agertzen dena.

Biak dira zuzenak: *-ena* duena ia Bizkaian baino ez da erabiltzen; *-ela* duena, berriz, lurralde guztietan.

Bizkaiko eremu zehaztugabe horretan, aditz hauen mende ager daiteke *-enadun* forma: *aditu, aitortu, erakutsi, ezagutu, gogoratu, gomutatu, igerri, ikusi, jakin, sinetsi, susmatu, egia izan, ezagun izan, gezurra izan, itxura eduki, seguru egon...* Eta *eskerrak, lastima* eta *seinale* bezalakoekin ere erabiltzen da.

Bizkaiko eremu zehaztugabe esan dugu, eta hala da; batzuetan proposatu izan da bien arteko bereizketa semantikoa egitea, honela: *-ena* erabil daitekeela mendeko perpausan esaten dena egiazkoa denean, ziurra. Beharbada, hori izango da joera, baina oraingo araurik ez dago.

Araurik ez dago; beraz, hobetsi ere ez dugu egingo. Honelakoetan onena izaten da inguruan erabiltzen den forma erabiltzea. Bizkaikoa bazara eta zure inguruan batzuetan erabiltzen badu jendeak, zuk ere erabili. Zalantzaren aurrean, badakizu: erabili *-ela*.

Igartzen zaio, bai, gaixorik egon dena!

Jakina ikasi dudana!

Eskerrak etorri dena!

Honetaz gehiago jakin nahi izanez gero, begiratu *Euskal Gramatika. Lehen Urratsak-V (Mendeko perpausak-I)*, 67-69. or.

Ordua zenbaki bidez idazterakoan, puntuak pluralrez eta minutuak singularrez adierazi behar dira; hau hala izanda, forma hau zilegi ote 01:00etatik 02:00etara? Eta beste hauek: 01:05tik 02:56ra? Nola deklinatu behar dira?

Bai, hala da. Minutuak singularrean deklinatzen dira, eta orduak, pluralean, *ordu bata* izan ezik. Baina zenbakiak

deklinatzean, kontuz ibili, askotan ez baitugu idatzita dagoena ahoskatu edo irakurtzen. Nahiz eta ahoz *bostak eta laurdenetan* eman, idaztean kasu marka jartzerakoan, zenbakien bidez ematen duguna deklinatu behar dugu: *17:15ean (hamazazpiak eta hamabostean* idatzi baitugu).

01:00etik: *ordu bata* erabaki du Euskaltzaindiak; beraz, singular gisa deklinatu behar denez, *ordu batetik*.

02:00etara: Ondo

01:05etik: Gogoratu: *bostetik* egiten dugu, eta ez **bostik*

02:56ra: Ondo

Araua kontsultatu nahi baduzu, Euskaltzaindiaren web-gunera jo dezakezu:

<http://www2.euskaltzaindia.net/Temas/Pro/Arauk/ProNor0035.htm>

Liburutegiaren atean ordutegia jarri nahi badugu, nola idatzi behar dugu goizez ala goizean?

**Goizez / Goizean: 09:00etatik 13:00etara
Arratsaldez / Arratsaldean: 16:00etatik 20:00etara**

Orduak zenbaki bidez adierazi nahi denerako honako gomendioak ematen ditu Euskaltzaindiak:

Tauletan zenbaki, zifra hutsak ezarri, kasu-markarik gabe. Bilbotik Donostiarako autobusen irteera orduak, esaterako, honela adieraz daitezke:

09:00

10:15

12:30

Edo denda bat zein ordutatik zein ordutara dagoen zabalik:

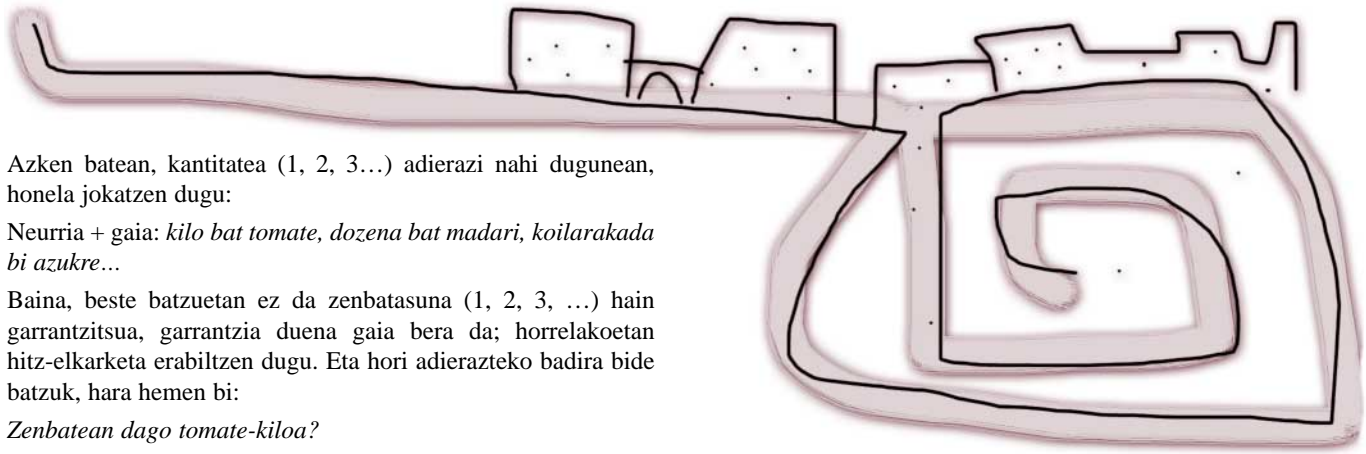
Goizetan: 10:00-13:30

Arratsaldeetan: 16:00-19:30

Zenbat balio du kilo batek patata ala kilo bat patatak? Zein dago ondo eta zergatik?

Kilo batek patata gaizki dago, eta *kilo bat patatak* ondo.

Izen-sintagma *kilo bat patata* da, osoan hartuta; eta, horrela, osorik erabiltzekotan, sintagmaren azken osagaiak (*patatak*) hartu behar du atzizkia mugagabeen: *kilo bat patatak, kilo bat patatarekin...* Jakina, izena jartzen ez baduzu (*patata*), honela: *zenbat balio du kilo batek?*

Azken batean, kantitatea (1, 2, 3...) adierazi nahi dugunean, honela jotzen dugu:

Neurria + gaia: *kilo bat tomate, dozena bat madari, koilarakada bi azukre...*

Baina, beste batzuetan ez da zenbatasuna (1, 2, 3, ...) hain garrantzitsua, garrantzia duena gaia bera da; horrelakoetan hitz-elkarketa erabiltzen dugu. Eta hori adierazteko badira bide batzuk, hara hemen bi:

Zenbatean dago tomate-kiloa?

Afaritan, platerkada-babarruna / babarrun-platerkada jan du gero!

Zuzena da denbora muga honela jartzea: **Irailak Setik urriak 12a arte?**

Ez, ez da zuzena. Euskaltzaindiaren arauari (37. araua) jarraituta, honela beharko:

- Irailaren 5etik urriaren 12 arte.
- Irailaren 5etik urriaren 12ra (arte).

Irailak 5, urriak 12... moduko formak bai erabil daitezke, baina bakar-bakarrik aposizioan badoaz, eta inolako kasu-markarik hartu gabe beti. Beraz, deklinatu beharrik baldin badago, ez egitura hori erabili:

- *Ostiralean, abenduak 6an, bertso-afaria egingo dugu. Ostiralean, hilak 6, bertso-afaria egingo dugu. Ostiralean, abenduaren 6an, bertso-afaria egingo dugu.

- *Kultur astea hilak 6tik 14ra egingo dugu. Kultur astea hilaren 6tik 14ra egingo dugu.

- *Leioan, 1999ko maiatzak 5ean onartua. Leioa, 1999ko maiatzaren 5ean onartua.

Astelehena arte, maiatza arte... edo astelehenera arte, maiatzera arte... edo astelehenerarte, maiatzerarte?

Izenekin honakoa da ohikoena: *astelehenera arte, maiatzera arte...*

Nolanahi ere, jakizu, Euskaltzaindiak oraindik ez duela erabakirik hartu *arte* postposizioaren idazmoldeaz. Hala ere, *Euskal Gramatika. Lehen Urratsak-I* (271. or.) liburuan eta *Euskal Gramatika Laburra: Perpausa Bakuna* liburuxkan (478. or.), zer joera dauden aztertuta, hiru joera ditugula dio:

- Abendu arte
- Abendua arte
- Abendurarte

Bestalde, Zubiri, Ilari; Zubiri, Entzi. *Euskal Gramatika Osoa* (817. or.) liburuan *-ra arte* ere ontzat jotzen da.

- Abendura arte

Zenbakien komunztadura aditzean singularrean ala pluralean?

Euskaltzaindiak biak jotzen ditu ontzat, baina esaten du erabiliena pluraleko komunztadura dela:

- Hiru mutil etorri ziren (erabiliena)
- Hiru mutil etorri zen (gutxiagotan)

Zenbatzailedun sintagmekin ere bi aukerak dira zilegi, bai singularrekoa, bai pluralekoa:

- Mende hasieran etxe ugari egin ziren / zen Bilbon.

Kontua izan ere *balio izan, pisatu, neurtu*, eta antzeko aditzekin arau hau ez dela beti betetzen. Esaterako:

- Hamar egun iraun du grebak (*ditu).
- Mila eta seiehun pezeta balio du (*ditu).

Arauen arabera banatzailea ehundik gorakoa denean -na atzizkia beste zenbakiari jarri behar zaio eta ez ehuneko edo milakoari. Eta duda bat sortu zait 1.500 zenbakiarekin. Jarriko didazue nola idatzi?

Distributiboak edozein zenbakirekin sortzen dira: *hamarna, hogeita bina, hirurogeina, ehuna...* Hala ere, kontuz zeren *mila* eta *milioi* zenbakiak ezin hartu dezakete *-na* atzizki hori:

- *milana
- mila bana
- *bi milioina
- bina milioi

Beraz, bada, 1.500 zenbakiaren distributiboa hauxe izango litza-teke:

- Mila eta bostehuna

Honetaz gehiago jakin nahi izanez gero, begiratu Euskaltzaindiaren *Euskal Gramatika. Lehen Urratsak-I* (137-139. or.).

HAEEko Administrazio Hizkeraren Atala

Office québécois de la langue française: terminologia-lanean bide-erakusle

“Terminologia ez da espezialitateko hitzen inguruan egiten den ikerketa-lan hutsa; batik bat eta nagusiki, hizkuntzaren erabilera gidatu eta hizkuntza-aldaketa planifikatzeko langintza da”. Hitz horiekin amaitu zuen J.C Corbeil jaunak 1997an Donostiako Terminologia Biltzarrean eman zuen hitzaldia, eta hitz horiek baliatu nahi izan ditugu *Office québécois de langue française* erakundeak terminologian egin duen lana kokatzeko.

Frantses hizkuntzak Quebecen zuen egoera larriari aurre egiteko premiak eraginda sortu zen OQLF 1961ean Kultura Ministerioaren barruan. Frantsesa etxeko erabilera mugatuta, ingelesa zen laneko, finantzaketa, arlo tekniko eta teknologikoetako hizkuntza bakarra. Bizimodu modernoaren berrikuntzak ingelesaren bidez zetoenez, hura zen Quebecoko frantsesaren bilakaeraren eragilea. Egoera horretan, nekez izan zezakeen etorkizunik quebecar gehienek hizkuntzak.

Frantsesa zabaltzeko plangintzak

Hasiera bateko hizkuntza-legeriak OQLFk zuen eginkizun nagusia frantses hizkuntzaren kalitatea zaintzea zela bazioen ere, 1977an *Charte de langue française* onartu zenetik aurrera, hedatu egin zitzaion eginkizuna gaur egun duena izateraino: frantsesa laneko, hedabideetako, merkataritzako eta eginkizunetako ohiko hizkuntza izan dadin zaindu behar du, nola administrazioan hala enpresetan. OQLFri dagokio administrazioa eta enpresak frantsesteko politika zehaztea eta gidatzea; baita ofizializazio linguistikoa eta terminologikoaren politika zehaztu eta gidatzea ere.

Frantsesteko plangintzak aurrera egin ahal izateko, nahitaezkoa izan da ordea eremu horietako terminologia erabiltzaileentzat prestatzea. Hala, 30 eremutik gora landu ditu OQLFk hiztegegintzako jarduek; industria, finantzak, merkataritza, garraioa, lan-arloa, kudeaketa bezalako eremuetara ez ezik, eguneroko bizimoduko eremuetara ere iritsi da: elikagaiak, jantzigintza, osasungintza, automobilgintza, kirolak...; ez ditu alboratu puntako eremu direnak ere: informatika, astronautika, optoelektronika... Terminologia hori guztia erabiltzaileen eskura jarri eta erabileran erroto dadin, ahalegin handia egin da zabalkunde-ari begira. Gaur egun OQLFko webgunean kontsultagai dagoen *Grand Dictionnaire Terminologique* da, besteak beste, horren erakusgarri.

Hizkuntza noranahikotzeko ahalegin horretan, terminologia-laneko metodologia garatu du; nola eremu oso bat lantzeko behar dena, terminologia sistematikoarena, hala termino bat

edo gutxi batzuek lantzeko behar dena, terminologia puntualarena. Langintza horretan bertan garatu da sozioterminologia izeneko joera teorikoa ere, terminoetan gertatzen den bariazioa azaltzeko terminoak sortu eta agertzen diren beraldiaren prozesua kontuan hartzen duena.

Ez da garrantzi gutxiagokoa OQLFn kokatuta dagoen *Comité d'officialisation linguistique*¹ batzordeak “ofizializatzeko” duen eginkizuna ere. OQLFk hizkuntzaren eta terminologiaren erabileran esku hartzeko duen tresna da batzorde hau. Hiru arlo hauetan egiten du lana:

- terminologia-erabileraren eta bestelako hizkuntza-erabileraren gaineko irizpen ofizialak prestatzen (*avis officiels*);
- gobernuko ministerioetan hiztegi tematikoak lantzeko sortzen diren batzordeen lana koordinatu eta jarraipena egiten;
- OQLFk hizkuntzako gai jakin batzuetan jarraitu beharkeko politika definitzeko adierazpenak egiten: maileguekiko politika, quebezismoekikoa, tituluen eta lanbide-izenen feminizazioarekikoa, ofizializazioko irizpideekikoa.

Quebecoko aldizkari ofizialean (*Gazette officielle du Québec*) argitaratzen dira bai irizpen terminologikoak (*avis terminologiques*) eta bai irizpen linguistikoak (*avis linguistiques*).

Terminologiari dagokionez, irizpenak terminoak normalizatzeko edo gomendatzeko egiten dira; bestelako hizkuntza-kontuei dagokionez, hainbat gairen inguruko erabakiak hartzen dira: ortografia, gramatika... Administrazioak beste inork ez dauka irizpen terminologiko eta linguistikoetan esandakoa betetzeko obligazioa; administrazioaren hizkuntza-erabilerak hedabideetan, lan-eremuan, merkataritzan... duen eragina erabakigarria dela ikusita,

ez zaio egokia irizten nahitaezotasuna hedatzeari. Hizkuntzaren erabilera publikoa gidatuz erabilera pribatura inolako derrigortasunik gabe irits daitekeelakoan jokatzeko da horrela.

Ez dirudi gaur egungo egoerak antz handirik duenik OQLF sortu zen garaikoarekin. Orduan arrotz zituen eremuak bereganatu ditu frantses hizkuntzak Quebecen, eta lortu da hizkuntza-arau beregaina eraikitzea ere, frankofoniaren barruan Quebecoko hizkuntza-komunitatearen nortasunari eta beharrei egokitu.

Mertxe Olaizola
HAEEko terminologiako arduraduna

**“OQLFk frantsesa ohiko
hizkuntza izan dadin zaindu
behar du, nola adminis-
trazioan hala enpresetan”**

¹ *Commission de terminologie* izeneko 2002. urtera arte.

Denei erantzun

Nire bizitza ordenantza batek aldarazi zuen: ordenantza fiskal orokorrak, hain zuzen. Aitortzen dut administrazioan lan egitea izan dela nire ametsa txikitatik. Administralari laguntzaile bokazioa dut, eta gustukoa dut politikarientzat lan egitea. Harro-harro egoten naiz jendea niregana hurbiltzen denean eredu bila, edo daturen bat eskatzera. Baina gatozen harira, esan bezala, nire bizitza ustez loriatsua ordenantza batek aldatu zuelako. Nire bizitza irauli zen idazkariak ordenantza fiskal orokorra maketatze-ko eskatu zidanean: “biharko, ahal baduzu, Sara”, esan zidan.

Bi hilabete zeramatzen idazkari berriak udaletxean. Tipo dotorea zen, eta nire lanerako grina areagotzen zuen egunetik egunera, trajea jantzita etortzen zenean batez ere. Horregatik, ordenantza fiskala maketatze-ko eskatu zidanean, mezu elektronikoa irabazteko erabaki nuen, ausardiak: *jpg* formatuan bidali nion; interneten aurkitu nuen larrosarik deigarriena. “Gaizki hartzen baldin badu, oharkabean erantsi diodala erantzungo diot”, pentsatu nuen.

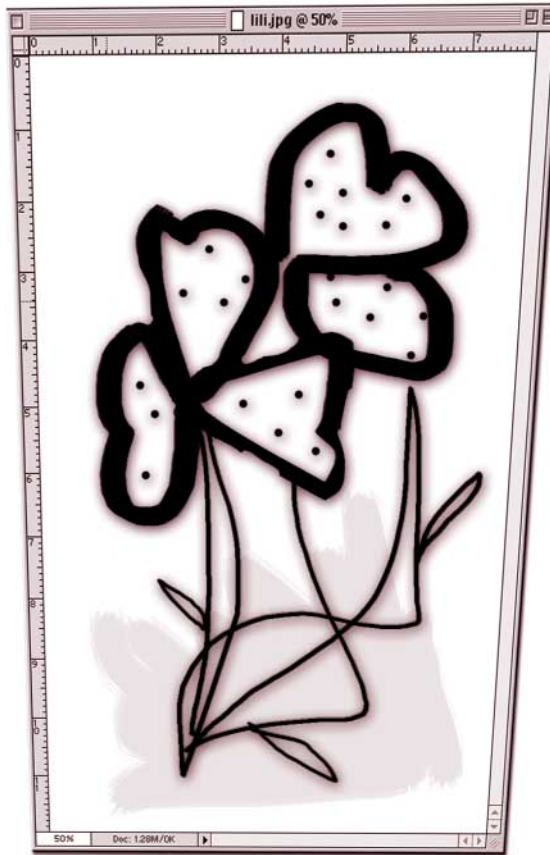
Horrelaxe egin nuen. Mezuari bi fitxategi erantsi nizkion: eskutatako ordenantza fiskal orokorra eta larrosa. Idazkariak ez zuen nonbait gaizki hartu. Izan ere, hurrengo testua maketatzea irribarre gozo batez eskatu zidan. Edo hala iruditu zitzaidan (hogeita hiru urte nituen artean, eta nahiko txolina nintzen egia esan).

Tarteren bat libre nuenean, interneten ibiltzen nintzen lore digitalen bila. Idazkariak zerbait ere posta elektronikoko bidez bidaltzea eskatuz gero, lorea eransten nion. Eta inoiz ez zidan erriatarik egin. Are gehiago, sekula ez zidan ezer aipatu. X espediente bat ireki nuen nire gogoan idazkari berriari buruz nituen datuak gordetzeko: non erosten zituen trajeak, zer ibilgailu zuen, non bizi zen, norekin joaten zen gosaltzera eta nora...

Udaleko langile guztiei oporren fitxa betetzeko eskatu zigunean, *tif* formatuko lili bat eta nolabaiteko amodio adierazpenarekin erantzun nion. Ez naiz inoiz trebea izan administrazioaz kanpoko testuak sortzen. Hala, beste baten hitzak erabiltzea pentsatu nuen eraginkorragoak izanen zirelakoan. Ruper Ordorikaren kanta baten puska bat erantsi nion, hor-

taz, mezuari: “Atera nazazu arren geroaren liluratik. Ez dadin alperrik galdu unerik uneko saria (...)”. Argi eta garbi azaltzen nituen nire asmoak.

Noizbait aditua nion idazkariari Ruper Ordorikaren kantak atsegin zituela. Egia esan, ez zidan niri esan, beste norbaiti baizik, baina garatua nuen nire buruan bere ahotsa beste guztien kalakatik bereizteko abilezia. Ruperren kanten aipamena aditu eta astebetean bere disko guztien bilduma egin nuen, elkartasunez, amodioz edo nik ez dakit zergatik.

Kontua da “denei erantzun” aukera eman niola mezua bidaltzerakoan. Ohartu nintzenerako berandu zen. Bulegoko langile guztiek hartu zuten nire mezua. Marilolik ere hartu zuen jakina, kultur teknikariak, Nafarroako Aldizkari Ofizialaren parekoa bulegoan txutxumutxuak zabal-tzerakoan. Harrezkero ez diot hitz erdi bat esan idazkariari, eta egun irribarre erakusten didatena beste gainontzekoak dira. Marilolik esaten dit ez garrantzirik emateko kontuari, denok izaten ditugula hanka-sartzeak. Administralari laguntzaile ona naizela esaten dit etengabe, nik bezala inork ez dituela etiketak egiten. Nik badakit animatzeko esaten didala, langile guztien aurrean lotsagarri gelditu naizela ahazteko, baina ezin dut ahaztu. Halaber, lankideek esaten didate ez sufritzeko horregatik, baina, egia esan, lasaia geratu nintzen idazkaria liberatu zuten egunean euskarazko trebakuntza jasotzeko Iruñean. Ez zen berriz lanera bueltatu, beste udal batean atera zuelako plaza hobe bat.

Denbora nahikoa pasatu da mezu elektronikoa afera gertatu zenetik. Erdi ahaztua daukat. Iruditzen zait lankideak ere ez direla gogoratzen. Ez zait burutik pasatu idazkari berriari eta oro har inori lorerik bidaltzea internet bidez. Mezu bat bidali aurretik xeheki begiratzen ditut hartzaileak, badaezpada.

Senarrari esaten diot berarekin maitemindu nintzela, besteak beste, trajea zeramalako ezagutu nuenean. Berak irri egiten du.

Castillo Suarez
Idazlea

Berdinak al gara dibortzioari aurre egiteko orduan?

Orain dela 18 urte jarri zen martxan Dibortzioaren Legea, eta harrezkero, milioi bat pertsona inguru banandu dira Espainiako Estatuan. Legea aldatzeko eskaera ugari ere egin da. Elkarrekin bizi-tzen jarraitu nahi ez dutenek makina bat buruhauste eta tentsio handiko egoera bizitzen dituzte. Gainera, seme-alabek ere, batere errurik izan gabe, majo sufritzen dituzte banantzearen ondorioak. Dibortzio eta banantze egoerak gertutik ezagutu dituztenen zenbait ikuspuntu jaso ditugu.

Cristina Gómez
"Landaberea & Abogados"eko abokatua

Familia zuzenbidearen esparruan, justiziak ez ditu era berean tratatzen emakumezkoak eta gizonezkoak, nahiz eta berdintasuna Espainiako Konstituzioaren 14. artikuluan jasota dagoen.

Hori horrela izanda ere, auzitegien jarduerak garbi erakusten du berdintasun hori ez dela betetzen familia zuzenbidearen eremuan: justiziaren balantzak emakumezkoen alde egiten du nabarmen.

Zergatik? Bada, alde batetik, gizarteak berak ezarritako rolen arabera, emakumezkoa da familia zaintzen duena; bestetik, gizonezkoek gaur arte ez dute erakutsi familiaren inguruko gaietan inplikatu nahi izateko borondate argirik; horren ondorioetarako bat da ez dietela epaileei eskatu gai horien guztien erregulazioa.

Baldin eta auzitegietan gizonezkoek ez badute eskatzen adin txikikoen zaintza, edo gutxienez guraso bien artean konpartitzea edo bisita eta komunikazioen erregimen zabalagoak ezartzea... hori guztia ez bada eskatzen, nola emango dute irizpena epaileek horren alde?

Eta egia da: seme-alabak zaintzeko eskubidea aldarrikatzera auzitegira joaten den gizonezkoak hainbat tabu, topiko eta trabaren aurka egin behar du borrokan; baina, era berean, egia da gizartea aldatu ahala, epaileak ere hasi direla emakumezkoek eta gizonezkoek eskubide berak dituztela aitortzen.

Jaime Tapia
Gasteizko Probintzi Auzitegiko Magistratua

Konstituzioaren ikuspegitik begiratuta (Konstituzioaren 14. artikulua) gizonezkoak eta emakumezkoak berdinak dira legearen aurrean, eta berdintasun horrekin tratatzen dira dibortzio prozesuetan. Printzipioz, epaileak errespetatu egin behar ditu ezkontideek erdietsitako akordioak. Seme-alabak badaude, horiek dira kaltetuenak, eta erabakiak (zaintzea, bisiten errejimena, etab...) haien onura kontuan izanda hartu behar dituzte epaileek.

Berdintasunerako eskubide hori errespetatzen den arren, egia da emakumeak gizartean nolabait diskriminatuta daudela, eta horren eraginez, sarritan, kaltetuenak emakumezkoak izaten dira. Ezberdintasun hori konpentsatzen saiatzen da epailea, emaztearen alde elikagaien pentsio bat emanenez –banantze prozesuetan bakarrik eman daiteke– edo pentsio konpentsatorio bat emanez; baina oreka bat berrezartzea zaila izaten da. Batzuetan, senar ohiak ez du ordaintzen, eta ez da seme-alabez arduratzen.

Etorkizuna hobetzeko pare bat proposamen egingo nituzke: alde batetik, Kode Zibila erreformatzea, gizonezkoak eta emakumezkoak zuzen-zuzenean dibortzia daitezen; eta bestetik, familiaren bitartekaritza bultzatzea, ezkontideen arteko gatazkak konpontzeko.

Blanca Estrella
Clara Campoamor
elkarteko presidentea

Legez, emakumezkoak eta gizonezkoak berdinak gara teorian; ez, ordea, praktikan. Hala ere, egia da lege hori kaltegarria dela gizonezkoentzat, izan ere ez ditu berdintzatzen erasotzaileak ez diren aitak. Gaur egungo Dibortzioaren Legearen arabera, seme-alaben ardura amaren eskuetan geratzen da, baina uste dut horrek ez digula mesederik egiten. Nik uste dut senar-emazte bakoitzak erabaki beharko lukeela norekin dauden hobeto. Tratu txarrak gertatu badira, amak du arrazoia. Nire iritziz, epaileek psikologo eta antzeko profesionalen osatutako aholku-emaile talde bat eduki beharko lukete alboan. Bikote normal baten kasuan, aita on baten kasuan, krudela da seme-alabak amarekin joatea. Zein da orduan irtenbidea? Bada, partekatzea. Esaten dute ez dela komeni seme-alabak sei hilabetez leku batean egotea eta beste sei hilabetez beste leku batean egotea; baina nik uste dut hobeto egongo liritekeela horrela oraingo moduan baino. Hori bai, ikastetxe bera, lagunak eta jolastokiak ere bai, etab... Feminista naiz, baina aitaren egoera ulertzen dut. Aitek ordaindu behar duten pentsioari dagokionean, hor arazo bat dago: gizonezkoek emazteak etxerako gustatzen zaizkie, etxea zaintzeko, janaria prestatzeko, etab... Etxean lan egiten duen adineko emakume bat banantzen denean, nora joango da lan bila? Nire ustez, bien ardura da.

Luis F. Etxeberriar

APFSko (Asociación de Padres de Familia Separados) ordezkaria Euskadin

Banantze eta dibortzio kasuen %90 baino gehiagotan amak lortzen du seme-alaben zaintza. Datu horrek erakusten du aita gehienetan diskriminatu egiten dela: banandutako aitari eskubide gutxi batzuk baino ez zaizkio aitortzen, eta eskubide horiek sistematikoki urratu egiten dira.

Gurasoen ahala deiturikoa, hau da, gure seme-alabei eragiten dieten erabakiak amarekin batera hartzeko eskubidea ez da errespetatzen.

Jartzen zaizkigun betebeharrak oso zorrotz begiratzen dituzte. Zigorrek gogortu egiten dira elikagaien pentsioa ez ordaintzeagatik, eta batzuetan pentsio horiek handiagoak izaten dira aitaren diru-sarrerak baino; hala ere, diru horri ez zaio inolako jarraipenik egiten.

Ezari berri duten Babesari buruzko Legea sortu, etxe barruko bortxakeriari aurre egiteko sortu zen; baina, egia esan, ez du arazo hori konpondu, inondik inora. Eta zertarako erabiltzen da? Bada, tratu txar faltsuen salaketak egiteko. Orduan, non geratzen da erugabetasun-presuntzioa?

APFS lanean ari da gaur egungo Dibortzioaren Legea lehenbailehen berraztertu eta Zaintza Partekatua lege horretan sar dadin; azken batean, Zaintza Partekatua biderik onena da aitek eta amek berdintasunezko tratua jasotzeko, hau guztia gure seme-alaben onerako izango baita. Eta administrazioa eta alderdi politikoek hartu beharko lukete ardura hau.

Jose Luis Iturrate Deustuko Unibertsitateko Familiaren Soziologia- ko irakaslea

Gure inguruan ikerketak badira dibortzioaren gainean eta guraso bakarreko familien gainean, eta uste dut, soziologo gisa, horietan oinarritu behar dela galderari erantzuteko. Ezkontza-hausturak bi prozesu hartzen ditu: banantzea eta dibortzioa. Eta haustura hori

izaten da edo elkarren artean adostuta edo ez. Banantzearen arazoak fideltasun eza, maitasun edota elkarrenganako interes falta izan daitezke. Gehienetan emakumezkoak erabakitzen du banantzea. Beharbada, senarrak arazoei ihes egiten dien bitartean, emazteak harremana hondatzen ari dela susmatu, eta harremana amaitu egin dela onartu dezake. Independentzia ekonomikorik ez badu, legez egindako banantzeak seme-alabentzako elikagaien pentsioa eta pentsio konpentsatorioa bermatzen dizkio emazteari.

Dibortzioari dagokionez, berriz, gizonezkoa da gehienetan dibortziaztea eskatzen duena, beharbada berriro ezkondu ahal izateko. Bizitza mailari dagokionez, gizonezkoa antzera biziko da, baina andrea okerrago; eta are okerrago oraindik, seme-alabarik badauka kargu egiteko (kasuen %82). Seme-alaben bizitza maila ere jaitsi egiten da. Horri aurre egiteko, emakumeen artean, lanean ari dira banandu edo dibortziatu gehienak. Jakina, emakumeak etxetik kanpora lan egiten badu, ez du trabarik izango banantzea edo dibortziaztea erabaki beharra badu.

Mónica Álvarez Donostiako Eki-Lore psi- koterapia gabineteko psikologoa

Normalean terapia egitera datorena ezkontideetatik ahulena izan ohi da. Seme-alabek ere ez dute ongi pasatzen, batez ere gurasoak banandu egin direla eta zergatik banandu diren ez zaielako azaltzen. Terapiak egiten hasten garenean ateratzen dira horrelako gauzak. Seme-alabek gurasoak berriro elkartuko diren itxaropena izaten dute sarritan; gainera, gurasoen banantzearen errudun sentitzen dira.

Bikote batek seme-alabak izaten dituenean ez dira bereizten bikote izatea eta guraso izatea. Bikote askok haurrak izateko erabakia hartzen dute haien arteko gatazka bat konpontzeko asmoz, baina geroxeago arazoak berriro azaleratzen dira. Beste batzuetan, emakumezkoa lanean hasten denean sortzen da konfliktua, eta egoera horrek dibortzioa eragiten du.

Etxetik atera eta beste etxe bat bilatu behar duen ezkontidea da ezer gabe gelditzen dena: gizartearen aurrean, biluzik. Banantzeak ezkontidearen familia eta koadrilakoengandik aldentzea dakar aldi berean, eta horrek ez luke zertan horrela izan.

Uste dut emakumezkoek hobeto gaingaitzen dutela banantzea, errekurtsio afektibo gehiago dituztela horretarako. Seme-alaben zaintza amari ematen bazaio, ama da garaile, eta horrelakoetan senar ohia matxakatu egiten dute emakume batzuek. Tratu txar faltsuak ere salatu izan dira, eta halako egoeretan gizonezkoa erruduntzat jotzen da.

Nerea Pikabea Amundarain
Kazetaria

Etorri berriaren ESKULIBURUA

Giza baliabideen kudeaketan beharrezkoa den tresna

Sarritan, gure eguneroko bizitzan, egoera berriak aurkitu ohi ditugu, eta horiek nolabaiteko ezinegona sorrarazten digute, ez baititugu ezagutzen. Zenbaitetan, egoera bati aurre egin aurretik horri buruzko informazioa bilduko dugu: agiri batzuk kontsultatu, esperientzia hori bizi izan duten pertsonen galdetu edo eskura izan ditugun beste tresna batzuk erabiltzea. Kasu gehienetan, hala ere, egoeroi aurre egiteko laguntza bakarra gure borondate ona, aurretik bildutako ezagutza eta norbaitek gauzak nola diren eta nire itxaropenak betetzeko zer egin behar dudan azaltzeko esperantza izaten dira. Arazoa azaltzeko adibide soil bat erabil daiteke.

Demagun gimnasio batean izena ematea erabaki dugula eta horietako bat ikustera goazela. Logikoa da bertako arduradunetako batek behar dugun informazio guztia eskaintzea ordutegi, tarifa, ikastaro-mota, irakasle eta abarrei buruz. Gainera, oso litekeena da instalazioak erakustea, eta bertan dauden aparatuak nola funtzionatzen duten eta bakoitzak zertarako balio duen azaltzea. Halaber, gure gustuak edo beharriak zein diren ere jakin gura izango du, gehien komeni zaizkigun ariketak gomendatzearen. Horrela, “ondo hartu gaituztela” sentituko dugu. Alde bien arteko komunikazioa eraginkorra izan da eta hortik aurrera gure esku egongo da gure helburuak betetzea, baina informazio nahikoa dauka-gu eta badakigu zerbait ondo ez badabil norengana eta noiz jo behar dugun.

Protokolo hutsa baino zerbait gehiago

Komunikazio hori, pertsonen artean elkarrengatik modu hori, azalean hain erraza, agerikoa eta beharrezkoa ematen duen hori, lan-arloan –ez publikoan, ez pribatuan– sarritan ez da aplikatzen. Zuetako batzuek, seguruenik, bizi izan duzue lanpostu batera lehenengoz joan, agian zuon bizitzako lehenengora, eta espero zenuten bezalako artatze edo “harrera” jaso ez izana. Egunak eman dituzue zain eta urduri, norbait, bere borondatez, hurbildu zaizuen arte, zuon lanpostuen eginkizunak zein diren, sakonean edo azaletik, adierazi, lankideak aurkeztu, organigrama azaldu edo soilik komunak non dauden esatera. Hasiberriek, maiz,

mezu bakarra jasotzen dute: “irakurri agiriok eta beste egun batean hitz egingo dugu, oso lanpetuta nabil eta” berterik ez. Are gehiago, zenbaitetan gertatu da kontratua amaitzea eta inoiz ere ikusi ez izana, bertatik bertara, “ezezagun handi” hori, zuzendaria, alegia?

Harrera, bai eta agurra ere –baina azken hori agian ez horrenbeste– nolabaiteko sona duten erakundeek arreta handiz zaintzen dituzten giza baliabideen kudeaketako elementuak dira. Jakin badakite harrera egoki eta sistematizatu egiteak emaitza onak iragartzen dituen. Halaber, bada-

kite jarrera hori ez dela lanean ematen diren lehenengo egunetara mugatzen. Harrera, bada, protokolo eta kortesia soila baino gehiago da: hilabete batzuetan egin beharreko lana da. Aldian-aldean bilerak egingo dira eta horietan iritziak elkartrukatu eta ordura arte gertatutakoa aztertuko da, egoki iritzi gero jarduteko moduak aldatu edo izan daitezkeen zalan-tzak argitzeko.

Tresna hau eremu pribatuan gehiago erabiltzen bada ere, eremu publikoan zerbait administrazio eta erakunde-

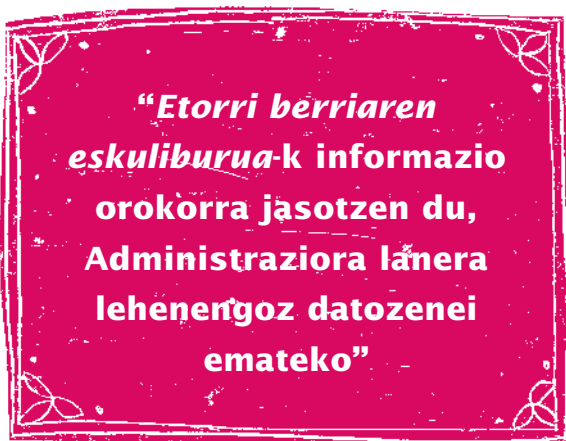
ere modu sistematikoan erabiltzen dute.

Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra orain dela gutxi sartu da *Etorri berriaren eskuliburua* duten erakunde publikoen taldean.

Ekimen horretan Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP) izan da aitzindaria. Horrek etengabeko hobekuntzarako plana martxan jarri duela aprobetxatuta, orain dela zenbait hilabete *Etorri berriaren eskuliburua* izeneko agiri egitea erabaki zuen, helburu bikoitzarekin:

- Erakunde horretara lanera lehenengoz datozen pertsonen informazio nahikoa eta xehatua ematea erakundearen (Eusko Jaurlaritza) alde orokorrei eta IVAPeko gai bereziei buruz.
- IVAPeko langileei erakustea harrerako epearen barruan nola jokatu pertsona horiek.

Ondoren, Funtzio Publikoaren Sailburuordetzak –sailek eta erakunde autonomoek pertsonalaren kudeaketa arruntean aplikatu behar dituzten irizpide komunak ezartzeko arduraduna den heinean– egoki iritzi zion tresna hori Administrazio Orokor guztian ezartzeari. Horren ondorioz, hiru agiri-mota egin dira:

- a) *Etorri berriaren eskuliburua*, informazio orokorra jasotzen duena, Administrazioa lanera lehenengoz datozenei emateko.
- b) Sail edo erakunde autonomo bakoitzaren agiri espezifikoak, informazio partikularra, berezia jasotzen duena.
- c) Funtzio Publikoaren sailburuordearen jarraibidea. Horrek ezartzen du, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorraren esparruan, zein den Administrazioa lanera lehenengoz sartzen diren edo lanean egonda beste sail edo erakunde autonomo batera pasatzen diren pertsonak hartzeko protokoloa.

Ekintza horren helburua, hain zuzen ere, langileak ingurune berri eta ezezagunean integratzea da. Horrekin nahi da, batetik, ikasteko eta egokitzeko behar den denbora laburragoa izatea, eta, bestetik, laneko etapa berria hasterakoan ohikoak diren tentsioa eta segurtasun eza gutxitzen laguntzea; beraz, dagoeneko badauden beste tresna batzuei –*Jakina* intraneta, esaterakobatzen zaien informazio- eta komunikazio-tresna da hau.

a) Etorri berriaren eskuliburua

Etorri berriaren eskuliburuaren oinarriko edukiak dira:

- ▶ Euskal Autonomia Erkidegoari buruzko datu eta zifra jakingarriak.
- ▶ Eusko Jaurlaritzari eta horren Administrazioari buruzko datuak.
- ▶ Administrazio publikoetako langileak: atal honetan azaltzen da zein den zerbitzu publikoaren izaera, bai eta horren ezaugarriak ere, adibidez, profesionaltasuna, kalitatea, etengabe hobetu beharra eta talde-lana. Orobat, Europar Batasunak *Administrazioa zuzeneko Europako Kodea*-n ezarri dituen zenbait balio aipatzen dira (diskriminazio eza, inpartzialtasuna, independentzia, objektibotasuna, datuen babesa, etab.).
- ▶ Lan-baldintzak: lanaldi, euskalduntze-prozesu, lizentzia eta baimen, lanean sartu eta lanpostuak betetze, laneko osasun eta laneko arriskuei aurre hartzeari buruzko informazio eskaintzen da.
- ▶ Funtzionatzeko arauak: indarrean dauden zenbait arau orokor zehazten dira, adibidez, nola sartu eraikinera, ordutegi-kontrola, aparkalekuak, jantokiak, tabako-kontsumoa, eta abarrei buruzkoa.
- ▶ Zerbitzuak eta lan-tresnak: amaitzeko, zenbait zerbitzu erabiltzearen inguruko aipamena egiten da, esaterako, liburutegiak, aurretik ere aipatu den *Jakina* intraneta eta osasun-zerbitzua.

b) Sailetako agiriak

Izaera orokorreko eskuliburuaren osagarri, sail edo erakunde autonomo bakoitzak bere agiria egin beharra du. Bertan, organigrama, eskumen eta jardun-arloei buruzko informazio berezia eta kasu bakoitzeko funtzionatzeko arau espezifikoak jasoko dira.

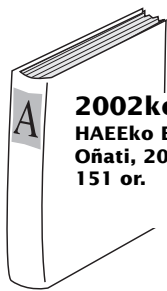
c) Funtzio Publikoaren sailburuordearen jarraibidea

Administrazio eremu bakoitzean etorri berriari harrera egiteko prozedura komunik ez dagoela aintzat hartuta, Jaurlaritzak harrerako prozesua sistematizatu eta homogeneizatu nahi du jarraibide honen bidez, hori guztia denontzako onuragarri izango dela uste baitu. Jarraibidean, hiru une zehatzetan egin beharreko jarduerak ezartzen dira:

- ▶ Sartu aurretik.
- ▶ Sartzen den egunean (agiriak hartu, sinatu eta ematea, zerbitzuko arduradunak harrera egitea eta informatika-tresnak habilitatzea).
- ▶ Sartu ondoren: aldizka ebaluaziorako batzarrak egingo dituzte etorri berriak eta zerbitzuko arduradunak edo horren ordekoak.

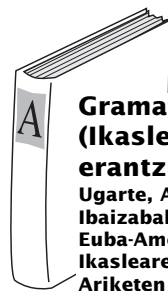
Horiek dira, azaletik, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorraren esparruan ezarri berri den komunikazio-tresna honen helburuak eta ezaugarriak. Tresna honen erabilera lehenengo unetik orokortzea espero dugu eta sortu dituen itxaropenak asetzea. Horren eraginkortasuna aurrerago ebaluatuko da, “harrera egin zaienen” eta “harrera egin dutenen” iritzia kontrajarriz, eta emaitzak ikusi ondoren, beharrezkoa bada, eskuliburuaren diseinua eta edukiak hobetuko dira.

Santiago Martínez Martínez de Lizarduy
HAEEko Giza Baliabideetako zuzendariordea

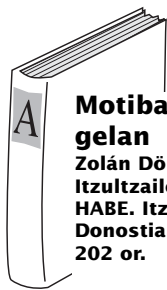
2002ko Atariko Probak
HAEeko Ebaluaketa arloa
Oñati, 2003
151 or.

Giza bitartekoen ahaleginak eta baliabide materialak alferrik ez galtzeko, Herri-Arduralaritzaren Euskal Erakundeko Ebaluaketa arloak gutxieneko maila eskatzen die lehen, bigarren edo hirugarren hizkuntza-eskakizunak egiaztatze-ko azterketetara aurkeztu nahi dutenei; eta maila hori neurtzeko proba bereziak egiten ditu: atariko probak. Atariko proba gairitu ezean, ez dago kasuan kasuko hizkuntza-eskakizuna egiaztatze-ko azterketetara aurkezterik. Egin-kizun horretan diharduten langileei laguntzeko, HAEek dagoeneko erabili diren proba ereduak argitaratu ditu liburu honetan, hain zuzen ere 2002ko bi deialdietan erabilitako atariko probak eta erantzun zuzenak.

Gramatika eta ariketak I.
(Ikaslearen liburua eta Ariketen erantzunak)
Ugarte, A.; Bernaola, I.; Azpiri, A.
Ibaizabal argitaletxea
Euba-Amorebieta, 2003
Ikaslearen liburua: 261 or.
Ariketen erantzunak: 44 or.

Euskal hezkuntza sistemako B edo D ereduko DBHko 3. mailatik gorako ikasleak eta HABEren programazioko 6. urratsean edo hortik gorakoren batean dauden euskaltegi-tako ikasleak dira bi liburukiz osatutako lan honen hartzaile egokienak. Erabilgarritasunari begira, argitalpenari eman dioten diseinuak bi aukera ematen ditu: irakaslearen gidaritzapean edo nor bere kasa erabiltzea. Lehen liburukia 80 fitxaz osatuta dago, eta fitxa bakoitzean gramatika eduki jakin bat azaltzen da. Eduki gramatikalen ostean, ariketak datoz. Horrez gain, norberaren ikas prozesua neurtu ahal izateko, 13 test dakartza. Egindako ariketen eta testen erantzunak bigarren liburukian aurkituko dituzu.

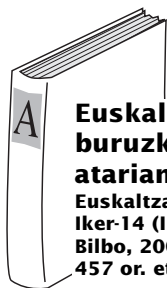
Motibazio-estrategiak hizkuntza ikasgelan
Zolán Dörnyei
Itzultzailea: Ana Isabel Morales
HABE. Itzulpen Saila 45
Donostia, 2003
202 or.

Zenbat liburu ez ote ditugun irakurri motibazioaren inguruan? Eta, hala ere, ba ote dakigu motibazioaren definizio on bat egiten? Are gehiago, ba al dakigu ikasleak motibatzen? Liburu hau, ikusten denez, itzulpen bat da eta motibazioari buruz idatzi direnen artean, praktikoenetako bat, nahiz eta oinarrian teoria sendoak izan. Lehenengo ataletik has zaitezke liburua aztertzen baldin eta oinarri teorikoa interesatzen bazaizu. Baina alde praktikotik hasi nahi izanez gero, orduan jo zuzenean 2. atalera; atal horretatik hasi eta 5.era, hortxe daude ikasgelan erabiltzeko teknikak eta estrategiak.

SMS Segapotoen Mezu Sekretuak
Amonarriz, K.; Olariaga, A.; eta Urmeneta, A.
Kilometroak 2003-Lazkao
Antza S.A.L.
Donostia, 2003
91 or.

Olentzerok segapoto berria ekarri dizu? Bada, koadrilakoe-
 k diru larregi gastatu nahi ez baduzue, mezu laburrak egoki idazten ikasi beharko duzue, hau da, akronimoak, laburtzapenak, zerbaki-hitzak, zerbakidun akronimoak, iruditzak... egoki erabiltzeko trebatu egin beharko duzue. Eta nola? Bada, bide bat zuen arteko kodigo berezia asmatzea duzue, jakina. Baina hasteko, zergatik ez erabili liburuska honetan agertzen diren proposamenak? Bide batez, aldizkari honetako bigarren orriko komikia ulertzen lagunduko dizu. Tamaina aproposa du poltsikoan erabiltzeko.
 Sarean kontsultatzeko: www.argia.com/mantxut

Euskal Gramatikari eta Literaturari buruzko ikerketak XXI. mendearen atarian
Euskaltzaindia
Iker-14 (I eta II)
Bilbo, 2003
457 or. eta 277 or.

2001eko irailean Baionako fakultatean egindako nazioarteko biltzarreko lanak biltzen dira liburu honetan. Lafitteren sortze-aren mendemugako Biltzarra izan zen, eta guztira berrogei bat ikerlarik hartu zuten parte. Bi lan sail nagusi landu ziren: gramatika eta literatura; eta aurkeztu ere, lanok horrela aurkezten dira: bi liburutan. Gramatika atalean lantzen direnen artean: *eskumaldera bazterturiko perpaus osagarriak, -en eta -ko atzikiak, antipasiboak euskaran...* Eta literaturakoen artean, Iñaki Aldekoa, Ur Apalategi, Haritschelhar... eta izen handiko beste ikerlari askoren lanak.

GAMAZOREN GERNIKA

“ Monumentuak ehun urte bete ditu” aipatu diozu zure solaskideari. Iruñean zaude, Gazteluko plazatik hurbil, Sarasate pasealekuko eserleku batean; aurrean, monumentua. Monumentua, izan ere, Iruñeko monumenturik ezaguna da. Batzuek bakarra, solaskidea horietakoa da. Jakin badaki, foruekin zerikusia duela, –foruak zertan diren galdera egitea bururatu zaizu, baita beherala damutu ere–, Martinez de Ubago monumentuaren egileaz ez daki ezer, hori bai, eraikina betidanik ezagutu du; beraz, bere mundu ikuskeran betidanikoa da.

Gaurkoan, erudizioz blaitu nahi duzu solaskidea. Oroitarriaren esanahiaz galdetu diozu, eta bizkarrari eragin dio. *Gamazada* (1893-1895) ekarri duzu gogora, –gehiegixto deritzozu *Salvadora* eta *Sanroquada* aipatzea–. Urte horietan, nafarrek aurre egin omen zioten Gamazo izeneko ministro liberalari. Oldarraren zioak, dirua, zergak; aldamenekoaren interesa piztu duzu. Politikari kataluniar batek berriki esana du patrika denok dugula. Bada, edozeini poltsikoa ukituz gero, akabo.

Ondoko lagunak leitzen duen gauza bakarra periodikua dela jakinda ere, liburuak aipatu nahi dituzu. Gamazadaren inguruko obra nagusia Hermilio de Olorizen *La cuestion foral. Reseña de los principales acontecimientos ocurridos desde Mayo de 1893, a Julio de 1894* izeneko liburua da. *Foral* hitza ez zaio arrotz, gainerakoa beste kontu bat da. Halere, jakinminez galdetu dizu, ea zorioneko Gamazo horrek erdietsi ote zuen bere nahia, eta zuk, purrustadan aipatu, manifestazioak, diskurtsoak, elkarretaratzeak, Lopez de Zabalegi sargentuarena, *Protesta Foral* delakoa, Madrilgo negoziatioak, Castejongo ikurriña, Sabino Arana, Gernikako Arbola, ... berriz ere Gamazoren arrakastaz galdetu dizu. Ezet esan diozu, baina zure erantzunaren tonuak ez du konbentzitu. Ataka horretan, eta gaiak duzun iritzia gorde nahian, liburu baten irakurtzea gomendatu diozu: Pedro Esarteren *Cien años de Gamazada*. Irakurtzeko zina egin dizu. Ez diozu sinetsi.

Monumentuaren gaineko emakumea begira duzue, Martinez de Ubago arkitektoa zoratu zuen andrea aztoraturik dabil azken bolada honetan. Isilunearen ondoren, Gernikako Arbolaz galdetu dizu –ezagun zaio ikurriña eta Sabino dituela gogoan, baina galeraziak dituzu gai horiek–, zer esanik al du bizkaitarren kantu horrek gurean? Handia gainera. Erantzun baino lehen, beste liburu bat aholkatu diozu, Angel Garcia-Sanz Marcoteguiaren *La Navarra de la Gamazada y Luis*

Morote, ikerketa lan horrek agertzen baitu Iparragirrenen kantuak urte horietan egin zuen ibilbidea.

Gernikako Arbola, hasiera eta amaiera, sua eta ura. Antzokian edo Zezenplazan kanturik subertsiboena, jende gehien biltzen zuena, liskarbidea eta, aldi berean, animoak baretzeko erabili ohi zena. Donostiako manifestazioa, edota Nafarroako Gobernadorearen papera horren lekuko.

Donostiakoan, 1883ko abuztuaren 27an, hiru hildako gertatu ziren, eta Gernikako Arbolak baretu zuen liberal eta fueristen arteko liskarra. Zuk, liberal-foruzale asko ezagutu dituzu, baina ez duzu hori ekarri; gainera, arestian aipatu bezala, debekatua duzue politikaz aritzea.

Iruñekoak du kezkatzen. Afera hartan, *Hiriburuzagiko* gobernadorearen jokabidea izan zen hizpide. Jokabidea bainoago, jokabideak, urte batetik bestera aldaketa izan baitzen. Gobernadorea, 1893an, Gernikako Arbola kanta debekatzen saiatu zen: urte hartako abuztuaren 31n istilu odoltsuak jazo ziren, Udal Musika Bandak jo ez zuelako ereserki foruzalea. Esan bezala, gobernadoreak jarrera aldatu, eta hurrengo urtean, Sanferminen bezperan, agindu berezia eman zion Iruñeko alkateari; festetarako Udalak kontratatu behar zituen musika bandeei esateko Gernikako Arbola jo zezaten.

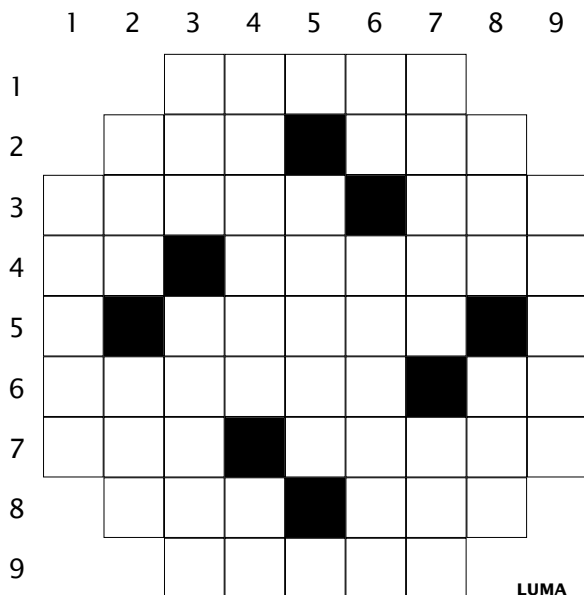
Halere, bitxiarena, kantuaren gaztelerazko aldaera iruditu zaio. Koplak Lizarrako orduko botikariarena omen da, *El Arbol de Guernica/por siempre vivirá/Si secan sus ramas/del tronco brotará;/Vivan, vivan Navarra/y su Diputación!;/Vivan, vivan los fueros!;/Vivan después de Dios!* Abestu bitartean, gogoan duzu, falangista berriek, duela bi urte, Gernikan abestu zuten bertsioa, baina, jakina da, politika jorratu ezinezko eremua duzue, gainera solaskideari bazkaltzeko tenorea heldu zaio. Etxeraino lagundu behar duzu. Beste baterako utzi dituzu Gamazoren patuarena eta zuretako Gernikak duen esanahiarena.

Hau guztia duela bi aste jazo zen; egun, Foru-monumentua hesiturik dago, igogailu bi, erakusketa bat... eta leitzen duen periodikuaren informazioari esker, zure solaskidea inoiz baino desinformatuago dago.

Patxi Larrion
Historialaria

Hitz gurutzatuak

EZKER ESQUIN

1. Inguruko lurretatik nabari goratzen den lur-eremu.
2. Leial, zintzo.
3. Arnas ezak hil.
4. Ludi. Musika erritmo mota.
5. Ez eme. Uztaiak.
6. Berrogeita hamar, zenbaki erromatarren arabera. Haizea. Bokala.
7. Tenorean. Islandia.
8. Oinarritzko edaria. Kito.
9. Zintzoa. Izen arabiarra.
9. Mendiko atea.

GOITIK BEHERA

1. Hautsi gabe toles daiteke.
2. Egur. Garai, aldi.
3. Oinaze. Fruitu mota.
4. Produktua labetik ateratzeko pala. Kanpo, landa.
5. Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. X. hilabetea. Bokala.
6. Bostehun eta bat, zenbaki erromatarren arabera. Ardurak.
7. Ikusmenik ez duena. Edo.
8. Bizkaiko ibaia. Igarobide.
9. Agian, menturaz.

Letra zopa

Z	E	M	E	N	I	L	Z	K	I	O	H
T	R	I	B	U	F	A	N	D	A	L	A
O	U	S	K	I	E	D	I	O	N	R	T
E	K	A	N	S	T	I	P	Z	I	X	R
G	A	L	T	Z	E	R	D	I	A	K	E
I	P	R	O	U	I	B	U	N	N	O	J
T	E	R	K	A	I	K	O	R	E	B	I
J	L	I	M	S	O	A	H	T	O	R	R
A	U	N	I	Z	P	L	E	L	A	I	O
S	A	U	A	T	E	S	I	M	A	K	A

LUMA

Aurki itzazu letra zopa honetan neguan jantzi beharreko zortzi arroparen izenak. Hitzak ezker eskuin, goitik behera eta diagonalean azalduko zaizkizu.

Euskararen inguruko zenbait telefono

- AEK: 94/424 17 10
- Argia: 943/37 15 45
- Berria: 943/30 40 30
- EIZIE: 943/27 71 11
- Euskal Herrian Euskaraz: 943/ 44 56 65
- Euskal Irrati Telebista (EITB): 94/ 603 10 00
- Euskal Kulturaren Erakundea: 00-335-59 93 25 25
- Euskaltzaindia: 94/415 81 55
- HABE: 943/02 26 00
- Helduen Euskalduntzerako Euskaltegia (HEI): 948/17 76 70-54
- Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP): 945/01 76 00
- Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza: 945/01 81 10
- Ikas eta Ari (IKA): 945/28 89 22-44
- IRALE: 945/27 44 00
- Itzultzaile Zerbitzu Ofiziala (IZO): 945/01 76 56. FAX: 945/01 76 03
- Kultura Saila: 945/01 94 64
- NAPIko Euskaltegia: 848/42 33 19-51
- NAPIko Euskara eta Hizkuntz Komunitarioen Zerbitzua: 848/42 33 49-51
- Udal Euskaltegiak: 94/440 62 17 943/80 52 54
- UZEI: 943/47 33 77

Soluzioak

Txanoa, burfanda, berokia, jertsea, gaitzertdiak, kapelua, botak, kamiseta.

Letra zopa

9. Akaso.
N. Urtia. A. 6. DI. Kezkak. 7. Issua. Arana. 4. Endata. At. 5.

Goitik behera:

1. Mendit. 2. Zint. Ito. 3. Mundu. Ska. 4. Ar. Arkuak. 5. 9. Ataka.
L. Aireta. A. 6. Garritz. IS. 7. Urt. Akabo. 8. Ona. Ali.

Ezker eskuin:

Hitz gurutzatuak

Liburu hauek hemen dituzu salgai:

IVAP

20 URTE

BETE DITUGU